

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Meerjarenplan 2017-2020

Registratienummer

16.7447

Datum

20 juni 2016

Status

Definitief

Afdeling

Bestuur | Directie | Strategie

Inhoudsopgave

I.	Inleiding	4
II.	Actualisatie: nieuwe ontwikkelingen	4
	Onze omgeving	4
	Nieuwe ontwikkelingen per effect	5
	Onze koers	8
	Financieel kader	8
1	Waterveiligheid	12
1.1	Resultaat: Beoordeling en onderhoud waterkeringen	12
1.2	Resultaat: Klimaatbestendige inrichting	15
1.3	Resultaat: multifunctioneel gebruik	16
2	Wateroverlast beperken	16
2.1	Resultaat: Klimaatbestendigheid en maatschappelijke ontwikkeling	17
2.2	Resultaat: Watersysteem	18
3	Watertekort voorkomen	20
3.1	Resultaat: Grondwater	20
3.2	Resultaat: Trias Aquatica	21
4	Gezond water	22
4.1	Resultaat: Gebiedspartners en afstemming eisen en wensen	23
5	Schoon water	24
5.1	Resultaat: Zuiveren en terugwinning van grondstoffen en energie	25
6	Veilige (vaar)wegen	27
6.1	Resultaat: Overdracht wegbeheer	27
6.2	Resultaat: Verkeersveilig en bereikbaar	28
6.3	Resultaat: Scheepvaarttaak	29
7	Crisisbeheersing	29

7.1	Resultaat: Bestrijden	30
7.2	Resultaat: Voorkomen	31
8	Bestuur en organisatie	31
8.1	Resultaat: Bestuur, belasting, beleid	32
8.2	Resultaat: Omgevingsgericht en maatschappelijke belangen	33
8.3	Resultaat: Vooruitstrevend, efficiënt, effectief en rechtmatig	35
9	Samenvatting financieel beleid en consequenties	38

I. Inleiding

Dit Meerjarenplan 2017-2020 (MJP) beschrijft in hoofdlijnen de koers van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) en de bijbehorende prioriteiten, keuzes en budgetten voor de komende vier jaren.

We gaan hierbij uit van de koers van het algemeen bestuur, het vastgestelde beleid zoals het Collegeprogramma 2015-2019, de Deltavisie, de visie Maatschappelijk verantwoorde overheid (MVO), de Toekomstvisie (afval)waterketen en het Waterprogramma 2016-2021. Dit meerjarenplan is kaderstellend voor het opstellen van de begroting 2017 en de daarvan afgeleide belastingtarieven.

Leeswijzer

Hoofdstuk II geeft de actualisatie van het MJP in het kort weer: nieuwe ontwikkelingen in onze omgeving, onze opgaven, onze koers en het financieel kader bij dit MJP 2017-2020.

De overige tekst van het MJP is ingedeeld aan de hand van de acht maatschappelijke effecten die we nastreven: waterveiligheid, wateroverlast beperken, watertekort voorkomen, gezond water, schoon water, veilige (vaar)wegen, crisisbeheersing en Bestuur en Organisatie.

Vanuit de effectsturing is bij het opstellen van dit MJP weer ingezet op aanscherping van de resultaten per effect (welke toestand willen we bereiken in het gebied) en de prestaties (wat moet er in de planperiode dan gerealiseerd worden). In de teksten is de verbinding met het Waterprogramma gelegd; dit is immers de koers die we met de omgeving hebben afgesproken. Ook de bouwstenen (samenwerkingsprocessen met partners) bij het Waterprogramma komen terug in de teksten. De voortgang en koers van die bouwstenen is dynamisch en komt tot stand in samenwerking met anderen. Daarom beperken we ons in het MJP tot de beschrijving van de ambities van de bouwstenen, bekend bij het schrijven van dit MJP (voorjaar 2016).

Per effect wordt eerst een korte introductie op het effect gegeven, vervolgens een tabel met bijbehorende resultaten en prestaties en tot slot een toelichting van de prestaties per resultaat. Deze aanpak heeft tot gevolg dat programma's zoals Verbetering Boezemkades (VBK), Wateropgave, Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en Kaderrichtlijn Water (KRW) niet als aparte paragrafen zijn weergegeven. Ze zijn opgenomen als prestaties. In hoofdstuk 8 Bestuur en Organisatie geven we aan *hoe* we onze taken willen uitvoeren als maatschappelijk verantwoorde overheid. De resultaten en prestaties in dit hoofdstuk hebben vaak betrekking op alle effecten. Het MJP sluit af met een hoofdstuk waarin een samenvatting van de financiële consequenties is weergegeven.

II. Actualisatie: nieuwe ontwikkelingen

Onze omgeving

De wereld verandert snel. Dat heeft gevolgen voor de manier waarop we ons werk doen. Door het veranderende klimaat en de veranderende maatschappij wordt het waterbeheer complexer. De manier waarop mensen communiceren en onze rol in de maatschappij vragen van ons grotere betrokkenheid en een intensievere dialoog met onze partners en belanghebbenden. Bij het opstellen van de Deltavisie zijn we heel bewust de dialoog aangegaan met onze omgeving. De wijze waarop

we het Waterprogramma hebben vormgeven, samen met onze strategische partners, is een volgende stap. Samenwerking is essentieel voor de uitvoering van onze taken. We zoeken bewust het samenspel tussen onze partners en burgers in het gebied, het bestuur en de ambtelijke organisatie.

In 2015 hebben we ervaring opgedaan met gebiedsprocessen op Texel, in West-Friesland en met de Markermeerdijken. Die ervaringen gaan we de komende jaren verzilveren in andere gebieden. Onze omgevingsgerichtheid en onze dienstverlening aan de burger moeten steeds beter worden. Burgers accepteren steeds minder onvoorziene gebeurtenissen en de tolerantie voor overlast neemt af. Tegelijkertijd sturen we in onze taakuitvoering op een scherpere risicobenadering. Dat vraagt om heldere en duidelijke communicatie over wat we doen en ruimte om samen met onze omgeving keuzes te maken.

Klimaatverandering

Klimaatverandering heeft effect op al onze taken: van veiligheid tegen overstromingen tot waterafvoer, -aanvoer en -kwaliteit. De KNMI'14-klimaatscenario's laten een beeld zien van hogere temperaturen (vooral in de winter), een sneller stijgende zeespiegel, nattere winters, heviger buien en kans op drogere zomers ten opzichte van de scenario's uit 2006.

In de twintigste eeuw is de zeespiegel gemiddeld met 1,5 tot 2,0 mm per jaar gestegen (aan de Nederlandse kust met 1,7 mm/jaar). Naar verwachting gaat dat de komende eeuw sneller. In de KNMI '14-klimaatscenario's wordt een zeespiegelstijging tot 40 cm verwacht in 2050 (vergeleken met de periode 1981-2010). Voor 2100 is een bovenwaarde van 100 cm berekend. De versnelling van de zeespiegelstijging in de KNMI'14-klimaatscenario's komt vooral doordat de ijskappen op Antarctica en Groenland sneller smelten en het uitzetten van het oceaanwater meer bijdraagt.

De neerslagintensiteit en de verdeling daarvan over het jaar is van invloed op het ontstaan van zowel watertekort als wateroverlast. In Nederland is de hoeveelheid jaarlijkse neerslag in de afgelopen 100 jaar met gemiddeld 18% gestegen. Van belang daarbij is hoe die neerslaghoeveelheid over het jaar is verdeeld. De tendens is dat er in de herfst en winter veel neerslag valt en in de zomer juist niet. Ook in ons beheergebied komt heftige neerslag vaker voor.

We zien daarnaast dat er in het vroege voorjaar of in de vroege zomer geen of vrijwel geen neerslag valt. Dat was bijvoorbeeld zo in 2003, 2007, 2011 en 2013. Dat kan een watertekort opleveren: de vraag naar water is dan groter dan het aanbod. In de KNMI'14-klimaatscenario's is de verwachting dat extreem droge zomers wat minder vaak voorkomen dan eerst werd aangenomen.

Tussen 1901 en 2013 nam de gemiddelde temperatuur in De Bilt met 1,8°C toe. Het grootste deel van deze toename vond plaats tussen 1951 en 2013. De winters waren zachter door meer wind uit het westen, de zomers waren extra warm door een toename van de zonnestraling (als gevolg van de afgenomen luchtverontreiniging). In de KNMI'14-klimaatscenario's wordt dit beeld iets bijgesteld: de opwarming in de winter wordt iets groter in geschat dan in 2006; de opwarming in de zomer iets lager.

Nieuwe ontwikkelingen per effect

Hierna staan de meest relevante ontwikkelingen per effect beschreven.

Waterveiligheid

Het Ministerie van Infrastructuur & Milieu is verantwoordelijk voor het toezicht op de wijze waarop wij onze primaire waterkeringen in stand houden. Het Ministerie heeft een Kader voor de Zorgplicht Primaire Waterkeringen opgesteld en het toezicht belegd bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Tussen de waterschappen en de ILT zijn afspraken gemaakt over het kader waarop getoetst gaat worden. Dit traject is in 2015 ingezet en loopt de komende jaren door. De Unie maakt zich sterk voor verankering van de waterveiligheidsnormen in de Omgevingswet. Bouwstenen bij dit effect zijn in de startfase.

Voor Waterveiligheid volgen we de benadering van meerlaagsveiligheid, opgenomen in het Nationale Waterplan. Sterke waterkeringen blijven bepalend voor de waterveiligheid. Het nieuwe landelijke veiligheidsbeleid is gebaseerd op een risicobenadering. De kans op een overstroming en de mogelijke gevolgen bepalen het gewenste veiligheidsniveau. We gaan daarom naar een andere manier van toetsen, ontwerpen en gegevensbeheer (ook in het kader van de Zorgplicht). We passen beheer, onderhoud en vergunningverlening aan, onderzoeken de functie van regionale en overige waterkeringen bij de waterveiligheid en we steunen innovatieve oplossingen. Intussen gaan we door met het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). De komende jaren besteden we meer dan € 100 miljoen per jaar aan onder meer de versterking van de Waddenzeedijk, de Prins Hendrik Zanddijk, Hoogwaterkering Den Oever en de Markermeerdijken. Ook continueren we ons programma om de boezemkades te versterken en zal in de planperiode een nieuw programma VBK3 worden ontwikkeld.

Wateroverlast beperken

Wateroverlast beperken doen we samen met belanghebbenden in het gebied. We zetten daarom stevig in op een integrale en gebiedsgerichte benadering. De gemalen worden steeds meer beheerd op basis van afweging tussen prestaties, kosten en risico's. Ons programma Wateropgave eindigt, de polders zijn op orde gebracht. In de planperiode ontwikkelen we nieuwe normen voor ons watersysteem, mogelijk ontstaat hieruit een nieuwe opgave. De bouwstenen bij dit effect zijn in de verkenningfase.

Watertekort voorkomen

In de planperiode verkennen we verdere optimalisatie van ons systeem, voeren we pilots uit die zuinig gebruik van water stimuleren, onderzoeken we het gebruik van nieuwe bronnen zoals effluent uit rwzi's en werken we het voorzieningenniveau verder uit. Deze maatregelen krijgen een plaats in het op te stellen programma Watertekort. Dit programma wordt integraal en adaptief. De gebruiker en omgeving staan centraal.

Gezond water

We willen de Kaderrichtlijn Water gebruiken waar deze voor bedoeld is: van EU-administratie naar betere waterkwaliteit. We willen meer subsidies benutten bij de financiering van maatregelen. We werken samen met de agrarische sector, natuur en recreatie.

Schoon water

In 2017 wordt de slibstrategie herijkt en zal ook de toekomst van de SDI opnieuw worden bekeken, ook in het licht van klimaat- en energiedoelstellingen. We verkennen de aanpak van modulair

bouwen. We zetten stevig in op het samenwerkingsproces met gemeenten en PWN¹ in de waterketen (Bestuursakkoord Water).

Veilige (vaar-)wegen

Wegenbeheer is geen kerntaak van HHNK. We werken aan een strategie om tot overdracht van de wegen aan gemeenten te komen. Ondertussen is het wegenbeheer doelmatig en gedifferentieerd op basis van de functie in het wegennetwerk. We voeren het vaarwegbeheer uit conform de overeenkomst met de provincie. Waar mogelijk combineren we dit met onze eigen activiteiten in het watersysteem.

Crisisbeheersing

In deze planperiode intensiveren we het systematisch en gestructureerd oefenen van crisissituaties, zowel in kleine als in grote oefeningen in samenwerking met onze partners in de veiligheidsregio's. Zo weten we hoe te handelen bij (dreiging van) een overstroming, ernstige droogte, hevige neerslag, vervuiling van oppervlaktewater, uitval van zuiveringstechnische werken en een crisis op een van onze wegen. De Veiligheidsregio NHN, PWN, gemeenten en HHNK buigen zich in een bouwsteen over het vergroten van de bewustwording en zelfredzaamheid van burgers tijdens overstromingen.

Bestuur en organisatie

We sturen op continue ontwikkeling naar een toonaangevende en vooruitstrevende organisatie. De ambities in dit MJP zijn in lijn met het Collegeprogramma 2016-2019 of zijn een verdere uitwerking daarvan.

In 2018 treedt de Omgevingswet in werking. In deze wet bundelt het Rijk wetgeving op het gebied van ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. De Omgevingswet vervangt 26 wetten, waaronder de Waterwet. Met deze nieuwe wet wil het kabinet de verschillende plannen voor ruimtelijke ordening, milieu en natuur beter op elkaar afstemmen. Gemeenten, provincies en waterschappen krijgen meer ruimte om hun omgevingsbeleid af te stemmen op hun eigen behoeften en doelstellingen. Het adagium van de wet is 'ja, mits' in plaats van 'nee, tenzij'.

De Laan van de Leefomgeving is het instrument dat de invoering van de Omgevingswet gaat ondersteunen. Het is een digitaal loket waar burgers en bedrijven terecht kunnen met hun vragen en plannen. We werken actief mee om dit loket te openen in 2018 en in de jaren daarna door te laten groeien tot een volwaardig loket. Dit zal van ons een grote inzet vragen en vraagt in de planperiode om een goede afweging ook qua inzet van financiële middelen en capaciteit.

Vanaf 2017 hebben we een Klimaat- en energieprogramma met een bestuurlijk vastgestelde ambitie om invulling te geven aan de doelen uit MJA3², het Klimaatakkoord, het SER³-energieakkoord en de Green Deal Energie tussen Rijk en waterschappen. In de planperiode voeren we maatregelen uit dit programma uit. Te denken valt aan verdergaande efficiencymaatregelen in de waterketen en het watersysteem en het vergroten van het aandeel duurzaam opgewekte energie uit zon, wind of warmte-koude. Bij de totstandkoming van dit MJP was het Klimaat- en energieprogramma nog niet opgesteld en waren de kosten daarvan nog niet bekend, deze zijn daarom nog niet in dit MJP opgenomen.

¹ Provinciaal Waterbedrijf Noord-Holland

² Meerjarenafpraak energie-efficiency

³ Sociaal-Economische Raad

ICT veiligheid vraagt steeds meer aandacht van organisaties, en ook van ons. De komende jaren zullen extra maatregelen nodig zijn om dreigingen van buiten op adequate wijze te kunnen blijven weren.

Onze koers

Om ons werk zo efficiënt, effectief en duurzaam mogelijk uit te voeren, laten we ons in onze keuzes leiden door de volgende invalshoeken.

- *Effectgericht werken*; we zetten het effect - dat wat we willen bereiken - voorop. Per effect kijken we hoe we dit het beste kunnen bereiken en wie of wat we daarvoor nodig hebben. We hanteren pro-actief risicomanagement bij de uitvoering van onze taken.
- *Innovatie*; we onderzoeken hoe en waar we ons werk beter en doelmatiger kunnen uitvoeren. Innovatie speelt hierbij een grote rol. Dit kunnen technische innovaties zijn, innovaties op het grensvlak van taken en innovaties op het terrein van duurzaamheid. Maar het kunnen ook sociale innovaties zijn, die gericht zijn op verbeteringen in onze lopende processen en de manier waarop we met elkaar samenwerken.
- *Omgevingsgericht werken*; we zijn transparant over wat we doen en welke keuzes we daarin maken. We gaan met onze omgeving (burgers, partners en belanghebbenden) in gesprek over onze dilemma's, waarbij we gezamenlijk kennis ontwikkelen. We luisteren goed naar de signalen van buiten en geven die een plek in de uitvoering van onze taken. We zijn een samenwerkende overheid. Met de Deltavisie hebben we samen met onze stakeholders een regionale visie ontwikkeld op het waterbeheer van de toekomst en hebben we in overleg met een aantal betrokken gemeenten een regionale reactie op de Deltabeslissingen geformuleerd. Dit blijven we ook in de toekomst doen. Tegelijkertijd zetten we onze kennis en kunde in op strategische dossiers; niet alleen voor HHNK, maar voor de gehele watersector.
- *Duurzaamheid*; het hoogheemraadschap heeft een voorbeeldfunctie als het gaat om te anticiperen op de gevolgen van de klimaatverandering. Duurzaamheid, energiebesparing, groene energie en een verantwoord gebruik van grondstoffen behoren dan ook als vanzelfsprekend tot de uitgangspunten van een integraal en organisatiebreed beleid.
- *Integraliteit*; onze waterschapstaken zijn divers. Het uitgangspunt is dat we deze integraal benaderen. Waar dit leidt tot lagere maatschappelijke kosten of een betere afstemming van belangen zoeken we de integrale benadering van al onze waterschapstaken bewust op.

Financieel kader

In maart 2016 heeft het college van hoofdingelanden zich uitgesproken over de richting die het meegeeft voor dit meerjarenplan. Dit leidde tot de volgende uitgangspunten:

- Het hoogheemraadschap stuurt op een gezonde financiële toekomst. Om het oplopen van de schuld in de toekomst te beperken is eerder besloten om meer kosten in de exploitatie te nemen. Daarnaast is de afgelopen jaren ingezet op het centraal stellen van het effect en het strak sturen op de beheersing van de kosten. Dit heeft er inmiddels toe geleid dat onze financiële positie nu en in de toekomst gezond is. Besparingen die in de begroting 2016 zijn doorgevoerd zijn in dit MJP doorgetrokken, waarmee ze structureel zijn geworden.
- Voor de waterschapsbelastingopbrengst in 2017-2020 is, gelet op de kostenontwikkeling per waterschapstaak en de stand van de reserves, gekozen voor in onderstaande tabel weergegeven stijgingen per jaar per taak. De stijgingspercentages van de drie taken zijn verschillend. Door

deze (gewogen) percentages te hanteren wordt een sluitende meerjarenraming over de planperiode gerealiseerd voor alle taken.

Belastingopbrengststijging

	2017	2018	2019	2020
Watersysteemheffing	2%	2%	2%	2%
Zuiveringsheffing	-1%	-1%	-1%	-1%
Wegenheffing	4%	4%	4%	4%
Gemiddeld	1%	1%	1%	1%

Financiële uitgangspunten

- De inflatiecorrectie over de uitgaven en inkomsten (materialen, energie, diensten derden) is 0%. Eventuele inflatie op deze posten wordt gecompenseerd binnen de effecten (i.e. door efficiënter werken).
- De gehanteerde rekenrente is 2,3%.
- Om nu en in de toekomst een gezonde financiële huishouding in stand te houden, hebben we een maximum aan onze schuldenomvang gesteld in 2030 van tweemaal de belastingopbrengst.
- Er is € 11 miljoen vanuit bestemmingsreserves aan de algemene reserves toegevoegd. Momenteel is de weerstandscapaciteit bij HHNK "Voldoende" (1,0) waardoor er geen extra buffer is voor onvoorziene omstandigheden. Door € 11 miljoen vanuit de bestemmingsreserves aanvullend toe te voegen aan de algemene reserve verbetert de waardering voor de weerstandscapaciteit van 'voldoende' (1,0) naar 'ruim voldoende' (1,4).
- De afwaardering van de immateriële activa (circa € 15 miljoen) is verwerkt in dit MJP.
- De post onvoorzien is ongewijzigd € 1 miljoen (deze kan worden ingezet voor onuitstelbare en onvoorziene zaken).

Hieronder staat het financieel kader per effect voor zowel de exploitatie als de investeringen per jaar.

Exploitatie per effect

		Realisatie	Begroting				
Exploitatie(bedragen x € 1 miljoen)		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Waterveiligheid	Kosten	34,1	58,6	57,6	53,5	53,5	52,7
	Opbrengsten	-4,0	-13,4	-10,8	-10,7	-10,8	-10,0
	Totaal	30,1	45,3	46,8	42,8	42,8	42,7
Wateroverlast beperken	Kosten	51,8	53,2	63,0	59,5	59,4	59,3
	Opbrengsten	-2,4	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
	Totaal	49,4	51,8	61,6	58,2	58,1	58,0
Watertekort voorkomen	Kosten	0,6	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
	Opbrengsten	-	-	-	-	-	-
	Totaal	0,6	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Gezond water	Kosten	5,5	6,3	6,8	6,8	6,7	6,6
	Opbrengsten	-0,1	-	-	-	-	-
	Totaal	5,4	6,3	6,8	6,8	6,7	6,6

		Realisatie	Begroting				
Exploitatie(bedragen x € 1 miljoen)		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Schoon water	Kosten	65,2	66,1	71,2	69,2	68,8	68,2
	Opbrengsten	-1,6	-1,8	-2,3	-1,8	-1,8	-1,8
	Totaal	63,5	64,2	69,0	67,4	67,0	66,4
Veilige (vaar)wegen	Kosten	25,4	27,3	28,0	24,1	23,9	23,7
	Opbrengsten	-8,1	-7,6	-6,8	-6,8	-6,8	-6,8
	Totaal	17,2	19,7	21,1	17,3	17,1	16,9
Crisisbeheersing	Kosten	1,1	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
	Opbrengsten	-	-	-	-	-	-
	Totaal	1,1	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Bestuur en organisatie	Kosten	171,4	179,9	174,3	173,9	176,4	173,7
	Opbrengsten	-141,2	-159,1	-154,6	-153,3	-153,2	-152,6
	Totaal	30,2	20,8	19,7	20,7	23,2	21,2
Totaal netto		197,5	210,7	227,6	215,7	217,5	214,3

Doorontwikkeling MJP

In dit Meerjarenplan zijn de cijfers voor het eerst per prestatie meerjarig geraamd, daarbij zijn ook de uren (de loonkosten) van medewerkers en inhuur verwerkt per prestatie. Dit heeft er toe geleid dat op sommige prestaties een trendbreuk lijkt te ontstaan in de reeks vanaf 2015, 2016 en de planperiode van dit MJP. In algemeenheid gaat dit om het toedelen van uren, en daarmee een verdelingskwestie; per saldo stijgt de totale loonsom niet, maar is het binnen de effecten anders verdeeld. Daarnaast wordt de stijging ook veroorzaakt door het hanteren van een hoger uurtarief bij het toedelen van kosten per prestatie. Ook dit is alleen van invloed op het verdelen van de kosten en de getoonde kosten per prestatie, daartegenover staat de dekking vanuit de loonkosten, die ook omhoog is gegaan (zie paragraaf 8.3). Dit heeft per saldo geen effect op het totale meerjarenplan. Als er sprake is van een trendbreuk/ sprong die niet verklaard kan worden door de urenramingen dan is er bij de tekst van de betreffende prestatie toegelicht waardoor dit komt. Een veel genoemde oorzaak is het nieuwe activeringsbeleid, onder andere het ten laste van de exploitatie brengen (onder zogenoemd ideaalcomplex). Bijvoorbeeld de persleidingen en rioolgemaal, VBKII en de poldergemaal.

Investerings per effect

		Realisatie	Begroting				
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Waterveiligheid	Uitgaven	79,6	22,1	120,1	141,1	123,2	100,6
	Inkomsten	-66,4	-14,0	-118,6	-138,7	-120,8	-96,8
	Netto	13,2	8,1	1,5	2,4	2,4	3,8
Wateroverlast beperken	Uitgaven	18,7	14,0	7,2	3,9	4,7	4,7
	Inkomsten	-2,7	-1,0	-	-	-	-
	Netto	16,0	13,0	7,2	3,9	4,7	4,7
Gezond water	Uitgaven	1,9	0,3	1,3	1,2	1,1	0,5
	Inkomsten	-0,3	-0,1	-0,6	-0,5	-0,6	-0,3
	Netto	1,6	0,2	0,7	0,7	0,5	0,2
Schoon water	Uitgaven	16,9	14,5	6,9	6,0	5,1	5,9
	Inkomsten	-1,4	-2,1	-1,6	-	-	-
	Netto	15,5	12,4	5,3	6,0	5,1	5,9
Veilige (vaar)wegen	Uitgaven	2,8	3,0	0,7	0,2	0,1	0,1
	Inkomsten	-1,2	-1,8	-	-	-	-
	Netto	1,6	1,2	0,7	0,2	0,1	0,1
Bestuur en organisatie	Uitgaven	2,1	2,5	1,6	1,6	1,5	1,5
	Inkomsten	-	-	-	-	-	-
	Netto	2,1	2,5	1,6	1,6	1,5	1,5
Totaal	Uitgaven	122,0	56,4	137,8	154,0	135,7	113,3
	Inkomsten	-72,0	-19,0	-120,8	-139,2	-121,4	-97,1
	Netto	50,0	37,4	17,0	14,8	14,3	16,2

De schommelingen in de investeringen van effect Waterveiligheid worden veroorzaakt door de afloop van projecten (Zwakke Schakels) en de start van nieuwe projecten binnen HWBP-2 en HWBP, zie verder hoofdstuk 1.

Sprongen bij de overige effecten zijn eerder toegelicht bij de exploitatie: door verschuiving van uitgaven naar de exploitatie.

Een nadere uitwerking van het financiële beleid staat in hoofdstuk 9.

1 Waterveiligheid

Op het gebied van waterveiligheid is de laatste jaren veel veranderd in de wijze waarop het Rijk, de provincies en de waterschappen samenwerken. We maken meer gebruik van elkaars kennis. De komende periode gaat veel energie zitten in het 'echte' beheerwerk. In 2017 voldoen we aan de zorgplicht. Met het vastgestelde wettelijke beoordelingsinstrumentarium (WBI2017), op basis van de nieuwe normen, vergroten we ons inzicht en met de zorgplicht leggen we verantwoording af over ons beheer. Daarnaast vergroten we onze kennis van het beheergebied; onze omgeving ziet ons al als de kennishouder voor waterveiligheid. We spelen een prominente rol bij de gebiedsgerichte analyse van de waterrobuustheid en klimaatbestendigheid en de maatschappelijk gewenste functies daarin.

1.1 Resultaat: Beoordeling en onderhoud waterkeringen

Onze waterkeringen bieden het beschermingsniveau zoals dat is afgesproken met de toezichthouder (Rijk, provincie).

Exploitatie	Jaar-rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
In 2021 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijk HWBP-2-programma staan.	10,3	12,0	10,4	4,2	4,4	3,7
In 2050 zijn primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma staan. In 2017 is de versterkingsopgave van HHNK voor de categorie C-keringen duidelijk en in 2024 is de versterkingsopgave gebaseerd op de nieuwe normen helder.	2,1	2,8	2,5	7,7	8,1	9,2
In 2019 voldoet minimaal 80% van de genormeerde regionale keringen aan de norm.	0,6	7,1	10,9	8,9	8,8	8,8
In 2023 hebben we al onze keringtrajecten beoordeeld conform de afgesproken beoordelingsmethodiek.	2,7	2,6	2,2	2,2	2,2	2,2
In 2019 is ons onderhoud risicogestuurd ingericht en hebben we aantoonbaar inzicht in de staat van onze waterkeringen.	13,5	18,5	18,4	17,7	17,1	16,5
Totaal	29,2	43,0	44,4	40,7	40,6	40,4

Investerings*

		Jaar- rekening	Begroting				
Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)		2015	2016	2017	2018	2019	2020
In 2021 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijk HWBP-2-programma staan.	Uitgave	62,0	13,0	108,4	121,0	103,9	66,9
	Inkomsten	-61,8	-12,9	-108,1	-120,6	-103,4	-66,5
	Netto	0,3	0,1	0,3	0,4	0,5	0,4
In 2050 zijn primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma staan. In 2017 is de versterkingsopgave van HHNK voor de categorie C-keringen duidelijk en in 2024 is de versterkingsopgave gebaseerd op de nieuwe normen helder.	Uitgave	5,3	1,2	11,7	20,1	19,3	33,7
	Inkomsten	-5,0	-1,1	-10,5	-18,1	-17,4	-30,3
	Netto	0,3	0,1	1,2	2,0	1,9	3,4
In 2019 voldoet minimaal 80% van de genormeerde regionale keringen aan de norm.	Uitgave	12,7	7,9				
	Inkomsten	-0,1					
	Netto	12,7	7,9				
Totaal		13,2	8,1	1,5	2,4	2,4	3,8

*Deze tabel is gedetailleerder dan in de overige effecthoofdstukken omdat hier de bruto uitgaven (van HWBP-2 en HWBP) significant anders zijn dan de netto bedragen.

Prestatie: In 2021 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijk HWBP-2-programma staan.

Met dit programma is voor HHNK € 1 miljard gemoeid. In 2019 zijn alle dijken binnen het HWBP-2-programma veilig gemaakt, met uitzondering van het project Markermeerdijken, dat in 2021 wordt afgerond. De versterking van de Markermeerdijken wordt in een alliantie met een aannemer uitgevoerd, een unieke samenwerkingsvorm binnen de natte infrastructuur. Wij zijn het eerste waterschap dat voor een dergelijke aanbestedingsvorm heeft gekozen.

De uitgaven in exploitatie dalen in de planperiode doordat de solidariteitsbijdrage voor (het aflopende) HWBP-2 afneemt.

De komende jaren besteden we meer dan € 100 miljoen per jaar aan onder meer de versterking van de Waddenzeedijk, de Prins Hendrik Zanddijk, Hoogwaterkering Den Oever en de Markermeerdijken. De afname van uitgaven in 2016 komt door aflopen van uitgaven aan de Zwakke Schakels, daarna stijgen de uitgaven weer door in uitvoering komen van genoemde projecten.

Prestatie: In 2050 zijn primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma staan. In 2017 is de versterkingsopgave van HHNK voor de categorie C-keringen duidelijk en in 2024 is de versterkingsopgave gebaseerd op de nieuwe normen helder.

Dit is een voortrollend programma met een jaarlijks budget. Op basis van veiligheidsurgentie wordt ieder jaar voor een periode van zes jaar geprogrammeerd, met een doorkijk van twaalf jaar. Risicomanagement en -beheersing spelen in dit programma een belangrijke rol, omdat vooraf subsidie wordt verstrekt. Tien procent van de projectkosten worden door ons betaald, naast de solidariteitsbijdrage, die in de planperiode voor het (nieuwe) HWBP toeneemt, zie exploitatietabel. Door de veranderde subsidiesystematiek krijgt HHNK in dit nieuwe HWBP met grotere risico's te maken dan in het HWBP-2. De uitvoeringskansen en risico's komen geheel bij HHNK te liggen.

In de komende jaren staan een aantal koppelstukken, de Noorzeekanaalkeringen en vijf kunstwerken op het programma. Voorbereidingen worden getroffen voor de planvorming rond Monnickendam. Daarnaast zal RWS de kering van Marken overdragen. In 2024 is de versterkingsopgave van HHNK opnieuw bepaald aan de hand van de beoordelingsronde 2017-2023.

Prestatie: In 2019 voldoet minimaal 80% van de genormeerde regionale keringen aan de norm.

In de planperiode worden boezemkades versterkt die onder andere Heerhugowaard en de Beemster beschermen. Naast het realiseren van de versterkingen werken we actief aan het optimaliseren van de versterkingsopgave. Zo doen we in samenwerking met de STOWA⁴ onderzoek naar nieuwe geotechnische sterkteberekeningen. Ook werken we samen met PWN en netbeheerders om te komen tot de maatschappelijk beste oplossing voor het behouden, verplaatsen, vervangen of verwijderen van kabels en leidingen binnen de veiligheidszone van de kering. Een ander voorbeeld is het opstellen van een geavanceerd beheerdersoordeel op basis van bewezen sterkte. Hierdoor worden minder kilometers afgekeurd. Daarnaast heeft onderzoek aangetoond dat ingedroogde bagger uit het watersysteem kan worden hergebruikt om kades mee te versterken. Ook dit leidt tot kostenoptimalisatie. In 2016 stijgen de kosten van deze prestatie door het in exploitatie nemen van het programma VBKII. In 2017 is een grotere uitgave te zien dan in de rest van de planperiode, dit betreft een verschuiving van circa € 2 miljoen van 2016 naar 2017. In de planperiode ontwikkelen we een nieuw versterkingsprogramma voor regionale keringen (VBK3).

Prestatie: In 2023 hebben we al onze keringtrajecten beoordeeld conform de afgesproken beoordelingsmethodiek.

Met de nieuwe normering gaan we over op toetsen en ontwerpen op basis van overstromingskansen, conform het wettelijk beoordelingsinstrumentarium (WBI2017) voor de primaire keringen. Het beheerdersoordeel wordt van groter belang bij het beoordelingsproces. Dat vergt van de beheerder een aanpassing ten opzichte van eerdere toetsronden en daarmee een aanzienlijke inspanning. Conform de afspraak met de provincie wordt de detailtoetsing van de genormeerde regionale keringen voortgezet.

Voor de beoordeling is het beheerregister van belang, evenals de informatie uit inspecties, onderhoudswerken en verbeteringswerken. Dit geldt ook voor de informatie over de inzet van de crisisbeheersingsorganisatie. Het gestructureerd en centraal opslaan van deze data pakken we op bij de inrichting van de zorgplicht.

In 2019 is ons onderhoud risicogestuurd ingericht en hebben we aantoonbaar inzicht in de staat van onze waterkeringen.

Risicogestuurd wil zeggen dat we voor het gehele systeem steeds een afweging maken tussen kwaliteit, kosten en kwetsbaarheid. Met het gehele systeem bedoelen we de primaire én regionale keringen én de kunstwerken. We pakken dit op onder de zorgplicht. De zorgplicht omvat zowel de inspectie, het beheer en het onderhoud van de primaire keringen als de managementinformatie en de crisisbeheersing. We moeten kunnen aantonen dat de veiligheid van de primaire keringen goed is geborgd en dat we aantoonbaar 'in control' zijn. In 2018 zijn we zover dat we doorlopend inzicht hebben in de onderhoudstoestand en het medegebruik van ons areaal primaire keringen.

⁴ Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer

We verwachten dat er op termijn ook een zorgplicht op de regionale keringen komt. We beschouwen deze zorgplicht niet als plicht, maar als een taak, behorende bij ons werk. Daarom starten we, net als bij de primaire keringen, met het doorlopend inzichtelijk hebben en houden van de onderhoudstoestand en het medegebruik van ons areaal regionale keringen.

We werken conform de Beleidsnota Waterkeringen 2012-2017, die in 2017 wordt geactualiseerd voor een volgende periode.

1.2 Resultaat: Klimaatbestendige inrichting

Hollands Noorderkwartier is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.

Exploitatie	Jaar- rekening	Begroting				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>						
In 2017-2020 ontwikkelen we ons tot een volwaardige, actieve en ter zake kundige partner in de discussie over de (huidige en toekomstige) ruimtelijke inrichting van Hollands Noorderkwartier.	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2
Totaal	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2

Prestatie: In 2017-2020 ontwikkelen we ons tot een volwaardige, actieve en ter zake kundige partner in de discussie over de (huidige en toekomstige) ruimtelijke inrichting van Hollands Noorderkwartier.

Vanuit het concept 'meerlaagse veiligheid' zetten we in op het meenemen van waterveiligheid in de besluitvorming over ruimtelijke inrichting. Daarnaast onderzoeken we of compartimentering ons helpt om Hollands Noorderkwartier veiliger te maken.

Bouwsteen: Alle dijken tellen mee! Een verdiepingsslag op het veiligheidsdenken

Samen met provincie, gemeente en veiligheidsregio wordt verkend wat de veiligheid is van de verschillende compartimenten die nu al aanwezig zijn in ons gebied. Maar ook wordt nagegaan of, door eenvoudig meeliften met andere maatregelen (meekoppelen), nieuwe compartimenten kunnen worden gecreëerd. Doel is om te komen tot een optimalisering van de inrichting van het gebied teneinde slachtoffers en schade verder te beperken.

1.3 Resultaat: multifunctioneel gebruik

Door multifunctioneel gebruik bieden onze keringen niet alleen waterveiligheid maar hebben ze ook maatschappelijk toegevoegde waarde.

Exploitatie	Jaar- rekening		Begroting			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>						
In 2017-2020 ondersteunen we innovatieve oplossingen waarbij multifunctioneel gebruik van de waterkering ten goede komt aan maatschappelijke doelstellingen én waterveiligheid.	-	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal	-	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Bouwsteen: Multifunctionaliteit als sterkte

Doel van de bouwsteen is om vóór 2021 een gedragen werkwijze te ontwikkelen voor multifunctionele dijken. Kansrijke locaties voor multifunctionele dijken worden in beeld gebracht. Er wordt gewerkt met pilots. Daarnaast zal 'overgangsbeleid' worden ontwikkeld (met ruimere mogelijkheden voor bouwen op dijken).

Bouwsteen: De multifunctionele dijk als kabelgoot

De bovengrondse en ondergrondse infrastructuur wordt steeds drukker, met als gevolg dat de regie op de infrastructuur in de ondergrond steeds complexer wordt. De dijk als kabelgoot is een metafoor voor een zodanige oplossing van de problematiek van (re)constructie van nutsvoorzieningen langs en in de waterkering, dat deze meerdere maatschappelijke doelstellingen ten goede komt. De ambitie is een optimale samenwerking tussen overheden en kabels- en leidingenbeheerders in 2021.

Bouwsteen: Natuur als oplossing voor (extra) veiligheid

Deze bouwsteen omvat: het bij plannen voor dijkversterkingen verplicht meenemen van de natuurvariant, het in samenhang beschouwen van aanleg en beheer (LCC⁵), het vroegtijdig betrekken van belangen- en kennispartijen, monitoring en kennisontwikkeling. Verder is een verandering van houding en cultuur nodig: van 'lijndenken' naar 'zonedenken' (waterkering inclusief voor- en achterland). Eén van de ambities is om integrale beheerplannen tot stand te brengen, waarbij alle functies van het object (veiligheid, natuur, waterkwaliteit, recreatie) samenhangend worden ingepast.

2 Wateroverlast beperken

Door de aan- en afvoer en tijdelijke opslag van water reguleren we het waterpeil. Op deze wijze beperken we de gevolgen van wateroverlast zoveel mogelijk. De afgelopen jaren hebben we al veel geïnvesteerd in het wateroverlastbestendig maken van ons gebied. We hebben stuwen verbeterd, waterbergingen aangelegd en de gemaalcapaciteit vergroot conform de trits 'vasthouden, bergen en afvoeren'. De komende jaren gaan we hiermee door en anticiperen we, samen met onze partners, op de doorgaande klimaatverandering en maatschappelijke ontwikkelingen.

⁵ Life Cycle Costing

2.1 Resultaat: Klimaatbestendigheid en maatschappelijke ontwikkeling

In ons beleid en programma's zijn klimaatbestendigheid en maatschappelijke ontwikkelingen verwerkt.

Exploitatie	Jaar-rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
In 2020 werken HHNK en (gebiedsgerichte) partners samen in het kader van de omgevingswet.	3,1	2,4	4,0	4,2	4,2	4,2
In 2019 is het Waterprogramma herijkt en in 2021 is er een nieuw Waterprogramma.	-	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Totaal	3,1	2,7	4,3	4,5	4,5	4,5

Investerings	Jaar-rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
In 2020 werken HHNK en (gebiedsgerichte) partners samen in het kader van de omgevingswet.	0,3	0,9	0,6	1,4	-	-
Totaal	0,3	0,9	0,6	1,4	-	-

Prestatie: In 2020 werken HHNK en (gebiedsgerichte) partners samen in het kader van de omgevingswet.

Wateroverlast is schadelijk, maar (meestal) niet levensbedreigend. We kunnen overlast daarom niet tegen elke prijs voorkomen. Wel streven we naar een zo groot mogelijke flexibiliteit in het beheer van het totale watersysteem (boezem en polders), zodat we bij clusterbuien snel (anticiperend) gebruik kunnen maken van de ruimte die we in het watersysteem hebben. Hiervoor zoeken we samen met onze partners naar oplossingen (we kunnen niet zonder elkaar). De druk op de openbare ruimte neemt verder toe. Vooral in stedelijk gebied staan we voor diverse opgaven vanuit het waterbeheer, zoals de klimaatbestendige stad, duurzaamheid en betaalbaarheid. We denken graag mee met initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen om de nadelige effecten van toenemende verharding te voorkomen of te compenseren.

Het watersysteem, de ruimtelijke inrichting en de ruimtelijke kwaliteit hangen nauw met elkaar samen. Onze doelstellingen voor het watersysteem behalen we in samenwerking met gemeenten. De afspraken die we daarvoor maken, leggen we vast in waterplannen. In de planperiode staat een nieuwe generatie gemeentelijke waterplannen centraal: het 'Waterplan 2.0'. Daarin is nadrukkelijk aandacht voor klimaatbestendigheid en intensievere samenwerking op het gebied van de ruimtelijke ordening en beheer en onderhoud in de stedelijke omgeving. We stimuleren gemeenten om waterplannen op te stellen en bestaande waterplannen te actualiseren. Daarbij is het streven om in 2018 met elke gemeente een water(gebieds)plan te hebben opgesteld.

We zoeken samen met onze partners naar geïntegreerde en gebiedsgerichte oplossingen. Daarbij wegen we af hoe we een bepaald gebied het best kunnen beheren en welke maatregelen we het best

kunnen treffen. Dat doen we steeds op basis van de gewenste kwaliteit, de kwetsbaarheid, de kosten en de waarde voor de omgeving. Hierbij wordt integraal gewerkt vanuit meerdere (maatschappelijke) belangen. Om dit concreet te maken ontwikkelen we een strategie, waarvoor de pilots in West-Friesland en Texel input leveren. Gebiedsregisseurs, regioadviseurs en gebiedsbeheerders krijgen een belangrijke rol in deze aanpak, waarbij we steeds meer met een eenduidig loket gaan werken.

Met de nieuwe Omgevingswet zullen na 2018 integrale gebiedsvisies worden opgesteld in samenwerking tussen verschillende overheden.

De uitgaven aan deze prestatie stijgen vanaf 2017 met circa € 1,6 miljoen per jaar. Dit komt deels door een verschuiving van uren maar vooral door een verschuiving van kapitaallasten (investeringsprojecten) naar deze prestatie. Per saldo is het budgetneutraal.

Bouwsteen: De stad wordt nat

Door klimaatverandering neemt de druk op het stedelijke leefgebied toe. Al vele jaren heeft water ruimte moeten maken en is er veel verharding bij gekomen, waardoor de natuurlijke veerkracht van de stad voor een groot deel is verdwenen. De bouwsteen beoogt onder meer agendering, herkenning en erkenning van de klimaatproblemen voor de stedelijke omgeving en het samen met gemeenten maken van een inspirerende ontwikkelingsvisie waarin de klimaatopgave van de stedelijke omgeving centraal staat. HHNK draagt bij met advisering, de regie ligt bij de gemeenten.

Prestatie: In 2019 is het Waterprogramma herijkt en in 2021 is er een nieuw Waterprogramma.

Een keer per zes jaar actualiseert HHNK met het Waterprogramma het beleid. In 2015 is het Waterprogramma 2016-2021 vastgesteld. In de jaarrekening rapporteren wij over de voortgang van het programma. In 2019 bepalen we of het waterprogramma bijgesteld moet worden in een tussentijdse herijking. We voeren de verdere integratie van Waterprogramma en MJP uit.

2.2 Resultaat: Watersysteem

Het watersysteem en de beheerinstrumenten zijn op orde en afgestemd op en met de omgeving.

Exploitatie	Jaar- rekening	Begroting				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>						
In 2017 zijn 120 polders op orde gebracht.	3,9	3,9	4,0	2,8	2,6	2,5
Wij monitoren ons watersysteem in 2020 zodanig dat wij jaarlijks op een eenvoudige manier kunnen evalueren en rapporteren.	0,7	0,8	0,6	0,6	0,6	0,6
Wij beheren in 2020 de profielen van ons watersysteem zodanig dat 80% voldoet aan de aan- en afvoer.	20,6	22,3	20,6	20,8	20,8	20,7
Wij beheren de waterpeilen in de waterlopen in 2020 zodanig dat 80% voldoet aan de afspraken in het peilbesluit.	21,1	22,0	28,4	29,3	29,4	29,5
Totaal	46,3	49,0	53,6	53,5	53,4	53,3

Investerings	Jaar- rekening	Begroting				
Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
In 2017 zijn 120 polders op orde gebracht.	-0,6	2,4	3,0	-	-	-
Wij beheren in 2020 de profielen van ons watersysteem zodanig dat 80% voldoet aan de aan- en afvoer.	0,9					
Wij beheren de waterpeilen in de waterlopen in 2020 zodanig dat 80% voldoet aan de afspraken in het peilbesluit.	15,4	9,7	3,7	2,5	4,7	4,7
Totaal	15,7	12,1	6,7	2,5	4,7	4,7

Prestatie: In 2017 zijn 120 polders op orde gebracht.

In 2017 is het programma Wateropgave voltooid en zijn de 120 polders die niet voldeden op orde gebracht, conform de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water.

Bouwsteen: Noodventielen goed geregeld

Hoewel bijna alle polders op orde zijn voor de wateroverlast, verwachten we dat de klimaatverandering in de toekomst toch nog tot wateroverlast leidt. Dit lossen we niet op door meer waterbergingen aan te leggen.

We onderzoeken in de planperiode met onze partners hoe we 'noodventielen' kunnen realiseren. Dit zijn locaties die in extreme situaties kunnen worden ingezet om overtollig water tijdelijk op te slaan. Zo wordt wateroverlast elders voorkomen. In de planperiode wordt de bouwsteen geherdefinieerd zodat we samen verder komen.

Prestatie: Wij monitoren ons watersysteem in 2020 zodanig dat wij jaarlijks op een eenvoudige manier kunnen evalueren en rapporteren.

We monitoren wateroverlastsituaties om van te leren (check en act). Met waterkwantiteitsgegevens worden hydraulische modellen gemaakt en trends in kaart gebracht en kunnen gemeenten analyses uitvoeren in het kader van de klimaatadaptatie. Tevens onderzoeken we of wij data/ bruikbare informatie kunnen leveren aan gebruikers van ons watersysteem.

Prestatie: Wij beheren in 2020 de profielen van ons watersysteem zodanig dat 80% voldoet aan de aan- en afvoer.

Met baggeren en het maaien of verwijderen van waterplanten houden we de aan- en afvoer van water in ons watersysteem op orde. Door overname van het onderhoud van stedelijk water van gemeenten gaan we meer waterlopen maaien en baggeren. Hierbij hanteren we vooralsnog een sober kostenprofiel. Ons baggeren is met name gericht op de aan- en afvoer van water. Daar waar wij meer doen leggen we dit publiekrechtelijk vast in het brede-kijkprofiel van de legger. Eventuele extra kosten leggen we neer bij de belanghebbenden.

Het watersysteem heeft overbreedte. Dit zijn sloten die breder zijn dan noodzakelijk is voor de aanvoer of afvoer van water (waarbij het wateroppervlak wel gebruikt wordt voor waterberging). Op plaatsen met overbreedte bieden wij ruimte voor extensief beheer en onderhoud om ecologische ontwikkelingen een kans te geven. Waar we zelf onderhoudsplichtig zijn is ruimte voor extensief beheer opgenomen in het onderhoudssysteem.

Prestatie: Wij beheren de waterpeilen in de waterlopen in 2020 zodanig dat 80% voldoet aan de afspraken in het peilbesluit.

Het beheer van het watersysteem bestaat uit een samenhangend geheel: van het vaststellen van peilbesluiten tot het onderhouden van waterlopen, stuwen, inlaten en polder- en boezemgemalen. Met onze omgeving bepalen we de gewenste peilniveaus en stellen deze vast. Voor 2018 zijn alle peilbesluiten weer actueel. We gaan vanaf 2018 een nieuwe periode in met peilbesluiten, waarbij we streven naar een efficiënte en gebiedsgerichte aanpak. Jaarlijks actualiseren we de peilbesluiten. In de huidige planperiode wordt de bouw van de twee extra boezemgemalen in Schardam en Monnickendam afgerond. Deze twee gemalen zorgen voor de benodigde extra afvoercapaciteit. Zo kunnen we in tijden van wateroverlast de gewenste waterpeilen in het watersysteem handhaven. Daarnaast kunnen we met deze extra gemalen bij watertekort water in het gebied laten. De gemalen worden op basis van een assetmanagementplan beheerd. Vanaf 2017 komen de beheerinvesteringen van de poldergemalen ten laste van de exploitatie. We gaan de inzet van onze gemalen afstemmen op de actuele vraag en aanbod van elektriciteit. Hiermee kunnen we bijdragen aan de beschikbare capaciteit op het hoofdnet voor duurzame energieopwekking in Nederland. We willen voor het gemalenprogramma subsidie (bijv. POP⁶) verwerven. Pas als er enige mate van zekerheid is met betrekking tot een subsidie wordt deze opgenomen in het meerjarenplan.

3 Watertekort voorkomen

Gezien de klimaatrends, de verwachte neerslagtekorten in de toekomst, de droge zomer van 2003 en het droge voorjaar van 2011 (droger dan 1976) verwachten we dat het vraagstuk rond watertekort in ons beheergebied vaker zal opspelen. We hebben dit in onze Deltavisie als volgt geformuleerd:

Zoet water wordt kostbaar en minder vanzelfsprekend. We zorgen voor een duurzame en eerlijke verdeling op een basaal niveau met de huidige infrastructuur. Daarmee voorkomen we de gevolgen van watertekort zoveel mogelijk. Centraal in deze aanpak staat het werken met de 'Trias Aquatica' (zie paragraaf 3.2).

3.1 Resultaat: Grondwater

De zoet-grondwatervoorraad is op orde, van goede kwaliteit en wordt duurzaam beheerd.

Exploitatie	Jaar- rekening	Begroting				
Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
In 2020 werken we efficiënt samen met onze partners in het grondwaterbeheer om onomkeerbare effecten te voorkomen en het duurzaam gebruik van de ondergrond te stimuleren.	-	-	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal	-	-	0,1	0,1	0,1	0,1

⁶ Plattelandsontwikkelingsprogramma, een Europees subsidieprogramma gericht op de versterking van het Nederlandse platteland

Prestatie: In 2020 werken we efficiënt samen met onze partners in het grondwaterbeheer om onomkeerbare effecten te voorkomen en het duurzaam gebruik van de ondergrond te stimuleren.

We voorkomen onomkeerbare effecten zoals bodemdaling, vervuiling van grondwatervoorraden en problemen met funderingen door te lage grondwaterstanden. Voor inzicht in de kwalitatieve en kwantitatieve toestand van de grondwatervoorraad is een monitorsysteem nodig. Alle overheden hebben eigen grondwatermeetnetten. De komende jaren willen we samen met onze partners, zoals de provincie, gemeenten en PWN, komen tot een geïntegreerd meetnet tegen lagere maatschappelijke kosten en met betere en meer betrouwbare monitorgegevens.

Ontwikkelingen in de ondergrond zoals koude/warmte-opslag, drinkwaterwinning en grondwaterbescherming hebben ook invloed op de grondwatervoorraad. We gaan ook bij dergelijke onderwerpen meer samenwerken met provincies en gemeenten.

Bouwsteen: Bodemdaling in veenweiden

Deze bouwsteen is ontstaan uit de wil om bodemdaling van het veenweidegebied tegen te gaan. Bodemdaling ontstaat door oxidatie van veen en door inklinking. Deze bodemdaling heeft grote financiële gevolgen voor het onderhoud van hoogwatervoorzieningen, wegen, ondergrondse infrastructuur, funderingen van bebouwing en heeft een duurder en ingewikkelder watersysteem tot gevolg. Daarnaast komen vele broeikasgassen vrij bij de oxidatie, die bijdragen aan de opwarming van de aarde.

3.2 Resultaat: Trias Aquatica

Wij werken de Deltabeslissing Zoetwater conform onze Deltavisie en ons Waterprogramma uit via de Trias Aquatica in gebiedsgerichte afspraken en ons beheer.

Exploitatie	Jaar-rekening	Begroting				
Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
In 2021 is het zoetwater op een duurzame en eerlijke manier verdeeld, conform de geldende waterakkoorden en verdringingsreeks.	-	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2
In 2021 hebben we het voorzieningenniveau uitgewerkt in pilots, samenwerkingstrajecten en in tien prioritaire gebieden middels een integrale gebiedsaanpak.	0,6	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6
Totaal	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8

Prestatie: In 2021 is het zoetwater op een duurzame en eerlijke manier verdeeld, conform de geldende waterakkoorden en verdringingsreeks.

Samen met collega-waterschappen en Rijkswaterstaat werken we het concept 'Slim water-management' verder uit. Hierbij optimaliseren we de aan- en afvoer van water in het hoofdwatersysteem in zowel droge en natte situaties. Dit betekent dat we het watersysteem van de verschillende waterbeheerders rondom het Noordzeekanaal en het Amsterdam-Rijnkanaal als een geheel beschouwen en over de grenzen van ons beheergebied heen kijken.

Voor onze inname zijn wij afhankelijk van de voorraad water in het IJssel- en Markermeer. Daarom moeten we onze belangen in 2021 op regionaal en landelijk gebied zo goed mogelijk borgen. Om die reden zijn we actief betrokken geweest bij de totstandkoming van de Deltabeslissing IJsselmeergebied en Zoetwater, en spelen we ook in de opvolgers hiervan een actieve rol. We werken samen aan flexibel peilbeheer van het IJssel- en Markermeer. Daarnaast onderzoeken we ook optimalisaties in de waterverdeling in het boezemsysteem.

Prestatie: In 2021 hebben we het voorzieningenniveau uitgewerkt in pilots, samenwerkingstrajecten en in tien prioritaire gebieden middels een integrale gebiedsaanpak.

Tekort aan zoetwater in droge tijden leidt in Hollands Noorderkwartier tot verziltingsproblemen, bijvoorbeeld in de Noordkop of in de diepe droogmakerijen. In het veenweidegebied leidt langdurige droogte tot extra inklinking. We bestrijden dat nu door de aanvoer van water uit het Markermeer. Bij uitzonderlijke droogte is de vraag of het voorkomen van droogte en extra inklinking voldoende gewaarborgd kan worden. Het water moet tenslotte ook nog over grote afstanden in ons gebied worden verplaatst. Om watertekort in ons gebied te voorkomen werken we met de 'Trias Aquatica':

- Zuinig met zoetwater;
- Inzetten en ontwikkelen van 'nieuwe' zoetwaterbronnen;
- Veiligstellen van de klassieke zoetwaterbronnen: het IJssel- en Markermeer.

Deze trits moet niet worden opgevat als een prioriteitsvolgorde. Het is een strategie met verschillende sporen die we in samenhang bezien. In de komende planperiode verkennen we verdere optimalisatie van ons systeem, voeren we pilots uit die zuinig gebruik van water stimuleren, onderzoeken we het gebruik van nieuwe bronnen zoals effluent uit RWZI's en werken we het voorzieningenniveau verder uit. Deze maatregelen krijgen een plaats in het op te stellen programma Watertekort. Met deze maatregelen zorgen we ervoor dat ons zoetwaterverbruik gelijk blijft aan de afgesproken hoeveelheid uit 2011 en met de huidige infrastructuur van het watersysteem in 2021 op een duurzame en eerlijke manier wordt verdeeld.

Watertekort valt in het beheer nu vaak samen met het beheer voor wateroverlastbestrijding. Het voorkomen van watertekort vraagt echter om een meer specifieke benadering in het beheer. Dit zal in de komende planperiode, mede op basis van bovenstaande ontwikkelingen, verder vorm krijgen.

4 Gezond water

We zorgen voor gezond oppervlaktewater. De Kaderrichtlijn Water (KRW) helpt ons daarbij. We nemen maatregelen om een goede chemische en biologische waterkwaliteit te realiseren. Het ambitieniveau wordt bepaald door maatschappelijke wensen en door doelstellingen die zijn uitgewerkt voor de KRW. We nemen beheer- en verbeteringsmaatregelen, maar niet tegen elke prijs. De afspraken in het Nationale Waterplan en de Deltavisie geven richting aan de manier waarop we beheren en verbeteren.

4.1 Resultaat: Gebiedspartners en afstemming eisen en wensen

We gaan met onze gebiedspartners voor schoon en gezond water en stemmen samen de eisen en de wensen aan de functies af.

Exploitatie	Jaar-rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
We voeren het KRW-maatregelenpakket voor de periode 2016-2021 samen met onze gebiedspartners uit.	2,1	2,8	3,2	3,2	3,1	3,0
We houden continu inzicht in de toestand van de waterkwaliteit om waar nodig bij te sturen en te prioriteren in het maatregelenpakket.	3,3	3,5	3,6	3,6	3,6	3,6
Totaal	5,4	6,3	6,8	6,8	6,7	6,6

Investerings	Jaar-rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
We voeren het KRW-maatregelenpakket voor de periode 2016-2021 samen met onze gebiedspartners uit.	1,7	0,2	0,8	0,7	0,5	0,3
Totaal	1,7	0,2	0,8	0,7	0,5	0,3

Prestatie: We voeren het KRW-maatregelenpakket voor de periode 2016-2021 samen met onze gebiedspartners uit.

Voor het opstellen van het programma Schoon en gezond water (2016-2021) hebben we met onze partners en de omgeving een gebiedsproces doorlopen. We hebben te maken met verschillende, soms tegengestelde belangen van gebruikersgroepen. Niet iedereen verstaat hetzelfde onder 'schoon en gezond water'. Bij het uitvoeren van onze taken houden we rekening met de verschillende belangen. Dat vraagt om maatwerk en flexibiliteit.

Vanaf 2016 zijn we gestart met de uitvoering van dit 2e KRW-programma Schoon en gezond water. Dit voeren we samen met onze gebiedspartners uit. Naast inrichtings- en beheermaatregelen werken we samen in het tot uitvoering brengen van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), dit is de ambitie van LTO om bij te dragen aan voldoende gezond water

Het programma bestaat uit 26 concrete maatregelen waarvoor wij een resultaatverplichting zijn aangegaan. De maatregelen zijn in te delen in de volgende clusters.

- Inrichting
- Beheer
- Emissies stoffen landbouw
- Beschermde gebieden
- Voorkomen overdracht van waterkwaliteitsproblemen
- Monitoren, onderzoek en innovaties
- Samenwerking en saamhorigheid

In de planperiode zetten we voor de financiering van de maatregelen in op het benutten van POP-subsidies. We ontwikkelen een strategie voor zowel Watertekort als KRW in een integrale gebiedsgerichte aanpak. Jaarlijks willen we voor twee gebieden het voorzieningenniveau uitwerken en afspraken maken. Daarbij stimuleren we gebruikers om de vraag naar zoetwater te beperken en hun kwetsbaarheid voor droogte en verzilting te verminderen. Bij het 2^e KRW programma zijn een deel van de kosten verschoven van investering naar exploitatie.

Prestatie: We houden continu inzicht in de toestand van de waterkwaliteit om waar nodig bij te sturen en te prioriteren in het maatregelenpakket.

Voor een correcte implementatie van de KRW moet een samenhangend beeld worden gegeven van de toestand van het (oppervlakte)water. Hiervoor is per (deel)stroomgebied een monitoringsprogramma opgesteld, dat is vastgelegd in een ministerieel besluit (Bkmw 2009⁷) en een ministeriële regeling (MR 2010⁸). Ons monitoringsprogramma voldoet aan de wettelijke eisen. In een samenwerkingsverband met acht waterschappen en de Rijkswaterstaat (RWS) diensten in Rijn-West worden binnen dit programma de feitelijke metingen uitgevoerd en worden de meetdatabestanden beheerd, getoetst en gerapporteerd. Vanaf 2016 worden jaarlijks uitspraken gedaan over de toestand van de KRW-waterlichamen⁹. Zo houden we continu inzicht in de toestand van de waterkwaliteit om waar nodig bij te sturen en prioriteiten te kunnen stellen waar het gaat om het nemen van maatregelen (bijvoorbeeld ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen). Tijdens het zwemseizoen controleren we de zwemwaterkwaliteit op de officiële zwemlocaties en rapporteren we over de actuele kwaliteit in het landelijke zwemwaterportaal. Zolang niet is aangetoond dat (proef)boringen naar de winning van schaliegas geen negatieve invloed hebben op het waterbeheer, kunnen wij daarmee niet instemmen.

Bouwsteen: Medicijnresten en hormoonstoffen uit het oppervlaktewater

Nationaal en internationaal onderzoek toont aan dat medicijnresten en hormoonstoffen voorkomen in het oppervlaktewater (in ons beheergebied, maar ook op landelijke en Europese schaal). De risico's voor ecologie, volksgezondheid en drinkwaterwinning zijn internationaal onderzocht, maar deze onderzoeken leiden nog niet tot eenduidige conclusies. In de komende planperiode vergaren we samen met onze partners kennis om weloverwogen een besluit te nemen over het al dan niet verder investeren in zuiveringstrappen of andere maatregelen om medicijnresten en hormoonstoffen te verwijderen.

5 Schoon water

In de afvalwaterketen maken we het afvalwater schoon tegen maatschappelijk acceptabele kosten. We streven naar een integrale afvalwaterketen die we optimaal beheren, samen met het drinkwaterbedrijf PWN en met de rioolbeherende gemeenten, 'als ware het één keten'. Bovendien streven we een transitie na 'van afvalstof-denken naar grondstof-denken': een duurzame benadering van de afvalwaterketen.

⁷ Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009; dit besluit wordt in 2016 herzien (ref. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Jaargang 2015, nr. 394 Besluit van 15 oktober 2015 tot wijziging van het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009 en het Waterbesluit).

⁸ De MR 2010 wordt in 2016 herzien.

⁹ De Tweede Kamer heeft aangegeven te willen worden geïnformeerd over de voortgang van de waterkwaliteit. Dit wordt gerealiseerd door het jaarlijks openbaar maken van de factsheets, waarin de meest actuele gegevens van het voorgaande meetjaar verwerkt zijn.

5.1 Resultaat: Zuiveren en terugwinning van grondstoffen en energie

Al het afvalwater wordt gezuiverd voordat het geloosd wordt op het oppervlaktewater en we streven naar terugwinnen van grondstoffen en energie.

Exploitatie	Jaar-rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Het afvalwater wordt getransporteerd naar de rwzi. Doelstelling is in samenwerking met onze ketenpartners vermindering van afvalwater naar onze zuiveringen.	14,1	14,8	19,2	18,0	18,1	17,9
Het afvalwater wordt gezuiverd tegen wettelijke normen. Doelstelling is om maximale energie en grondstoffen terug te winnen, zodat in 2020 wordt voldaan aan het SER-akkoord.	36,8	36,2	37,2	36,2	35,7	35,9
Het zuiveringsslib wordt verwerkt en gedroogd op de slibdrooginstallatie (SDI). Het eindproduct (granulaat) wordt verwerkt door de HVC als groene brandstof. Doelstelling is maximale terugwinning van energie en grondstoffen.	11,9	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6
Op programmatische wijze werken we aan samenwerking met ketenpartners om de doelstellingen BAW te behalen. We werken aan het terugdringen van te verwerken afvalwater, hergebruik van grondstoffen en optimalisatie van het beheer.	0,1	0,7	0,1	0,6	0,6	0,6
Totaal	62,9	63,3	68,1	66,4	66,0	66,0

Investerings	Jaar-rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Het afvalwater wordt getransporteerd naar de rwzi. Doelstelling is in samenwerking met onze ketenpartners vermindering van afvalwater naar onze zuiveringen.	3,5	5,9	1,5	0,2	0,6	-
Het afvalwater wordt gezuiverd tegen wettelijke normen. Doelstelling is om maximale energie en grondstoffen terug te winnen, zodat in 2020 wordt voldaan aan het SER-akkoord.	11,3	5,1	3,8	5,7	4,5	5,9

Investeringsen	Jaar- rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Het zuiveringsslib wordt verwerkt en gedroogd op de slibdrooginstallatie (SDI). Het eindproduct (granulaat) wordt verwerkt door de HVC als groene brandstof. Doelstelling is maximale terugwinning van energie en grondstoffen.	0,7	1,4	-	-	-	-
Totaal	15,5	12,4	5,3	5,9	5,1	5,9

Prestatie: Het afvalwater wordt getransporteerd naar de rwzi. Doelstelling is in samenwerking met onze ketenpartners vermindering van afvalwater naar onze zuiveringen.

Samen met gemeenten zetten we in op een aanpak bij de bron. We sturen op een constante, consistente aanvoerstroom. Water dat niet gezuiverd hoeft te worden, pompen we niet onnodig naar de zuiveringen: we koppelen het af waar dat mogelijk en wenselijk is. We sturen op een zo gelijkmatig mogelijke aanvoer door middel van meting en monitoring in ons eigen transportstelsel en die van de gemeenten. Het zuiveringsproces is hierbij gebaat. We zetten niet langer in op het overnemen van rioolgemaal van gemeenten, omdat het rendement hiervan niet aantoonbaar positief is. We focussen ons liever op de monitoring en meting in beide stelsels om zo de beschikbare capaciteit van rioolgemaal en persleidingen optimaal te benutten. Vanaf 2017 komen beheer- en onderhoudskosten van persleidingen en rioolgemaal ten laste van de exploitatie.

Prestatie: Het afvalwater wordt gezuiverd tegen wettelijke normen. Doelstelling is om maximale energie en grondstoffen terug te winnen, zodat in 2020 wordt voldaan aan het SER-akkoord.

Het ingezamelde afvalwater wordt gezuiverd op de rioolwaterzuiveringen. Waar wenselijk en mogelijk worden energie en grondstoffen (nutriënten, water) hergebruikt. In de huidige planperiode realiseren we hiervoor de fijnzeefinstallatie op de rwzi Beemster. Hiermee kan cellulose uit het afvalwater worden teruggewonnen, waar bioplastics¹⁰ van gemaakt worden. Op de rwzi Beverwijk werken we verder aan de realisatie van een energiefabriek en aan CO₂-terugwinning. Het streven om de rwzi energieneutraal te krijgen staat hierbij centraal.

De rwzi Eversteekooij is in al een waterfabriek. Het gezuiverde effluent loopt via het helofyten-filter terug in het watersysteem en vormt op Texel een belangrijke bron van zoet water. Met betrekking tot de assets binnen de waterketen geldt dat we keuzes voor beheer en onderhoud maken op basis van een afweging tussen kwetsbaarheid, kwaliteit en kosten. We zetten in op duurzaamheid en innovatie.

Prestatie: Het zuiveringsslib wordt verwerkt en gedroogd op de slibdrooginstallatie (SDI). Het eindproduct (granulaat) wordt verwerkt door de HVC als groene brandstof. Doelstelling is maximale terugwinning van energie en grondstoffen.

Minimaal tot en met 2020 wordt het zuiveringsslib in de SDI verwerkt. We streven daarbij naar maximale terugwinning van energie uit het rioolwaterslib. Voor de keuze die we voor na 2020 moeten maken, zetten we in op het landelijke spoor. Hierbij is samenwerking met andere

¹⁰ Bioplastics zijn kunststoffen op basis van hernieuwbare grondstoffen. Ze zijn biologisch afbreekbaar.

waterschappen een belangrijk uitgangspunt. Het hele zuiveringsproces gebruikt energie, de ingekochte stroom en gas kopen we momenteel tegen zeer gunstige tarieven in. Als de olieprijs in de toekomst weer stijgt heeft dit direct invloed op de uitgaven binnen het effect Schoon water. We hanteren een risicogerichte benadering voor het ramen van de uitgaven.

Prestatie: Op programmatische wijze werken we aan samenwerking met ketenpartners om de doelstellingen BAW te behalen. We werken aan het terugdringen van te verwerken afvalwater, hergebruik van grondstoffen en optimalisatie van het beheer.

Het programma Waterketen geeft vorm aan de drie hoofdprocessen binnen de afvalwaterketen: het transporteren en het zuiveren van afvalwater en het verwerken van slib. Het huidige programma loopt t/m 2017. In 2017 zal een nieuw programma opgesteld worden voor de periode daarna. Samenwerking met partners is hierbij een centraal thema. De afspraken uit het Bestuursakkoord Water (BAW) zijn leidend. Zij krijgen vorm binnen de opgerichte vijf bestuurlijke samenwerkings-regio's en binnen de samenwerking met PWN onder de noemer Puur & Zuiver. De komende jaren staan in het teken van de uitvoering van gezamenlijke plannen en het realiseren van de gewenste besparing (minder-meer-kosten). De specifieke afspraken die we met gemeenten maken over de waterketen in een bepaald gebied leggen we vast in afvalwaterakkoorden. Aan het einde van de planperiode is met alle betrokken gemeenten een dergelijk afvalwaterakkoord afgesloten. Verder vraagt klimaatverandering om een inniger relatie tussen de waterketen en het watersysteem; water in de stad en op straat heeft een directe relatie met gemeentelijke riolering en de verdere waterketen. In de planperiode zetten we in op een integrale benadering.

6 Veilige (vaar)wegen

Het wegenbeheer in Noord-Holland is versnipperd. Met 1.400 kilometer beheren wij het meest omvangrijke wegennet van Noord-Holland. Andere wegbeheerders zijn gemeenten, provincie en Rijk. In onze visie op het wegenbeheer is vastgelegd dat dit geen kerntaak is van het hoogheemraadschap. In de planperiode ontwikkelen we een uitgewerkte strategie om de wegen over te dragen aan gemeenten.

6.1 Resultaat: Overdracht wegbeheer

HHNK is op termijn geen wegbeheerder meer.

Exploitatie	Jaar- rekening	Begroting				
Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
In 2019 hebben we samen met onze partners een overdrachtsplan gemaakt.	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Totaal	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Prestatie: In 2019 hebben we samen met onze partners een overdrachtsplan gemaakt.

In de periode 2016-2019 zetten we in op het gezamenlijk met gemeenten opstellen van een overdrachtsplan. De feitelijke overdracht zal langer duren dan deze planperiode. Zolang we nog wegen beheren doen we dit conform het vigerende beleid.

6.2 Resultaat: Verkeersveilig en bereikbaar

Onze wegen zijn verkeersveilig, berijdbaar, ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid.

Exploitatie	Jaar-rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het wegenbeleidsplan 2012-2017. We stellen een wegenbeleidsplan 2018-2022 op.	6,2	8,0	7,7	7,4	7,1	6,9
In 2018 is het percentage 'onvoldoende' op onze klasse I wegen beneden de 8% en op onze klasse II wegen beneden de 20%.	9,2	8,7	8,6	8,6	8,6	8,6
Totaal	15,4	16,7	16,3	16,0	15,7	15,5

Investerings	Jaar-rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het wegenbeleidsplan 2012-2017. We stellen een wegenbeleidsplan 2018-2022 op.	1,5	1,2	0,7	0,2	0,1	0,1
Totaal	1,5	1,2	0,7	0,2	0,1	0,1

Prestatie: Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het wegenbeleidsplan 2012-2017. We stellen een wegenbeleidsplan 2018-2022 op.

In de planperiode ontwikkelen we samen met de provincie een netwerkvisie op het wegennet. Op basis van economische belangen categoriseren we de wegen en passen we het beheer en onderhoud aan. We geven het beheer en onderhoud vorm langs de driehoek kwaliteit, kwetsbaarheid en kosten. We stellen een nieuw Wegenbeleidsplan 2018-2022 op.

De doelstellingen uit het Wegenbeleidsplan 2012-2017 hebben we vertaald naar onze kaders en instrumentarium. Het maatschappelijk belang staat hierbij voorop. Verkeersveiligheid staat op de eerste plaats en gaat altijd vóór bereikbaarheid, berijdbaarheid en inpassing van de wegen in het landschap. Binnen het spanningsveld van verwachtingen, het belang van verkeersveiligheid en de kosten brengen wij risicoprofielen in beeld en adviseren wij over kaders en randvoorwaarden waarbinnen het beheer van de wegen tot uitvoering komt. Wij richten ons daarbij op de ontwikkelingen rondom het programma Wegverhardingen en mogelijke overdrachten.

Prestatie: In 2018 is het percentage 'onvoldoende' op onze klasse I wegen beneden de 8% en op onze klasse II wegen beneden de 20%.

Om wegen aan gemeenten te kunnen overdragen richten we ons in de planperiode op het op orde brengen en houden van ons areaal. Dit doen we onder andere door middel van het programma

Wegverhardingen. Ook hierbij wordt gewerkt met de driehoek kwaliteit, kwetsbaarheid en kosten. Dit om tegen de laagst mogelijke kosten de kwaliteit op een aanvaardbaar niveau te houden. Jaarlijks wordt gerapporteerd over de ontwikkeling van het kwaliteitsniveau van de verhardingen.

6.3 Resultaat: Scheepvaarttaak

We voldoen aan de afspraken met de provincie rond het vaarwegbeheer.

Exploitatie	Jaar- rekening	Begroting				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>						
We voeren voor de provincie NH een scheepvaartbeheertaak uit.	1,7	2,6	4,5	1,1	1,1	1,1
Totaal	1,7	2,6	1,1	1,1	1,1	1,1

Prestatie: We voeren voor de provincie NH een scheepvaartbeheertaak uit.

We voeren het vaarwegbeheer uit conform de overeenkomst met de provincie. Waar mogelijk combineren we dit met onze eigen activiteiten in het watersysteem. In de overeenkomst is ook geregeld dat de provincie bij de uitvoering van haar eigen vaarwegbeheer eveneens enkele watersysteembeheeractiviteiten meeneemt. In de huidige planperiode evalueren we deze overeenkomst om te toetsen of het maatschappelijk belang op deze wijze nog steeds het beste wordt gediend en of de kentallen die voor onderlinge verrekening worden gebruikt, realistisch zijn. De uitgaven aan vaarwegbeheer zijn in 2017 hoger door het afboeken van de immateriële investeringen. 2018 en verder zijn lager door het wegvallen van afschrijvingen op investeringen (immateriële activa).

7 Crisisbeheersing

Ons werk is erop gericht om een crisis te voorkomen. We moeten wel voorbereid zijn voor als het toch een keer mis gaat. De buitenwereld vraagt van ons dat wij 24/7 beschikbaar zijn en acteren op incidenten en calamiteiten binnen al onze taken. De crisisbeheersingsorganisatie werkt voor alle effecten, van waterveiligheid tot veilige (vaar)wegen.

De inzet van de crisisbeheersingsorganisatie verschilt per gebeurtenis. Een wateroverlastcrisis vraagt om ander handelen dan een waterveiligheids crisis. Het uitgangspunt is altijd hetzelfde: een deskundige, snelle en zichtbare crisisbeheersingsorganisatie, herkend en gewaardeerd door onze omgeving en partners.

7.1 Resultaat: Bestrijden

Bestrijden.

Exploitatie	Jaar- rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Voor alle zes de maatschappelijke effecten van HHNK hebben we crisisscenario's en bestrijdingsplannen uitgewerkt en zijn geoefend om de crisis te bestrijden.	1,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Bij een crisis werken wij nauw samen met onze crisisbeheersingspartners.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal	1,1	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6

Prestatie: Voor alle zes de maatschappelijke effecten van HHNK hebben we crisisscenario's en draaiboeken uitgewerkt en zijn we geoefend om de crisis te bestrijden.

Het hoogheemraadschap is verantwoordelijk voor verschillende maatschappelijke effecten. Binnen al deze effecten kan het een keer misgaan. De crisisbeheersingsorganisatie is standaard, de te nemen maatregelen verschillen per gebeurtenis. Daarom maken we scenario's en draaiboeken voor de verschillende effecten.

In deze planperiode intensiveren we het systematisch en gestructureerd oefenen van crisissituaties, zowel in kleine als in grote oefeningen in samenwerking met onze partners in de veiligheidsregio's. Zo weten we hoe te handelen bij dreiging en optreden van een overstroming, ernstige droogte, hevige neerslag, vervuiling van oppervlaktewater, uitval van zuiveringstechnische werken en een crisis op een van onze wegen.

Bouwsteen: Wat is er nodig om de herstelperiode na een overstroming zo kort mogelijk te houden en voor scenarioplaning van watercalamiteiten?

Deze bouwsteen richt zich op verbetering van de samenwerking tussen betrokken partijen, onder meer door een gezamenlijk vastgesteld 'coördinatieplan overstromingen' (inclusief nazorgfase en communicatiestrategie richting inwoners). Verder worden overstromingsscenario's verfijnd met 3Di en wordt een multidisciplinair netwerk/team ingesteld voor de nazorgfase.

Prestatie: Bij een crisis werken wij nauw samen met onze crisisbeheersingspartners.

Bij een crisis werken we nauw samen met de crisispartners waaronder PWN, RWS en de veiligheidsregio's (hulpdiensten). Daarbij leveren we onze waterinformatie snel en op gevraagd niveau aan.

7.2 Resultaat: Voorkomen

Voorkomen.

Exploitatie	Jaar- rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
We adviseren collega's en stakeholders over maatregelen die zij zelf kunnen treffen om een crisis te voorkomen.	-	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
We zetten in op het vergroten van het bewustzijn rond waterveiligheid en het vergroten van de zelfredzaamheid van burgers.	-	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Totaal	-	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05

Prestatie: We adviseren collega's en stakeholders over maatregelen die zij zelf kunnen treffen om een crisis te voorkomen.

Het voorkomen van een crisis is altijd beter dan achteraf de gevolgen ervan bestrijden. Vanuit de crisisbeheersing adviseren we onze eigen collega's over maatregelen die zij zelf kunnen treffen om een crisis te voorkomen. Deze adviesrol hebben we ook richting onze partners en burgers. Zo leveren we informatie aan nutsbedrijven, zodat zij hun assets waterrobuust kunnen ontwerpen/aanpassen (denk aan het waterbestendig maken of op hoogte aanleggen van transformatorstations). We zoeken actief naar kansen in de samenwerking met onze ketenpartners, vooral RWS, PWN en de veiligheidsregio's. Door medewerkers uitwisselbaar te maken, kennis uit te wisselen en noodmaterialen en –materieel te delen wordt onze crisisbeheersingsorganisatie robuuster en kunnen we kosten besparen. We stemmen plannen op elkaar af en oefenen samen met onze partners. We leveren informatie aan veiligheidsregio's en nutsbedrijven zodat zij hun eigen strategieën kunnen opstellen.

Prestatie: We zetten in op het vergroten van het bewustzijn rond waterveiligheid en het vergroten van de zelfredzaamheid van burgers.

We zetten in op het vergroten van het waterbewustzijn van de burgers en het verbeteren van hun zelfredzaamheid door gerichte communicatie.

Bouwsteen: Bewustwording aan de hand van meerlaagse veiligheid

De Veiligheidsregio NHN, PWN, gemeenten en HHNK buigen zich in deze bouwsteen over het vergroten van de bewustwording en zelfredzaamheid van burgers tijdens overstromingen.

8 Bestuur en organisatie

Dit effect beschrijft hoe we op maatschappelijk verantwoorde wijze onze doelen willen bereiken en onze taken willen uitvoeren. De ontwikkeling van een taakgerichte naar een effectgerichte organisatie gaat de komende jaren verder. We streven naar een kostenbewust waterschap met een gezonde financiële positie, nu en in de toekomst. De primaire taakinvulling komt vaker in netwerken

en door samenwerking tot stand. Daarom blijven we ons ontwikkelen, van omgevingsbewust naar omgevingsgericht gedrag.

8.1 Resultaat: Bestuur, belasting, beleid

Een democratisch gekozen bestuur dat op verantwoorde wijze belasting heft, keuzes maakt over het te voeren beleid en daarover rekenschap aflegt.

Exploitatie	Jaar-rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
In deze bestuursperiode voeren we nieuwe vormen in van informatievoorziening, besluitvorming en rekenschap afleggen.	3,8	2,2	2,3	2,4	4,7	2,3
We leggen waterschapsbelasting efficiënt en tijdig op en in 2017 liggen de perceptiekosten onder het landelijk gemiddelde.	7,2	8,0	8,4	8,3	8,3	8,3
De financiële boekhouding is juist, tijdig, volledig en rechtmatig; ieder jaar ontvangen we een goedkeurende controleverklaring.	1,9	3,9	3,9	4,2	4,2	4,2
We hebben financieel beleid dat de continuïteit waarborgt.	-2,2	0,5	0,3	0,3	0,4	0,4
Totaal	10,7	14,6	14,9	15,2	17,6	15,2

Investeringsresultaat	Jaar-rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
De financiële boekhouding is juist, tijdig, volledig en rechtmatig; ieder jaar ontvangen we een goedkeurende controleverklaring.	0,7	1,1	0,5			
Totaal	0,7	1,1	0,5			

Bestuur

In deze bestuursperiode wordt de bestuurlijke informatievoorziening naar een hoger niveau getild. iBabs werkt feilloos. Het bestuur wordt gefaciliteerd in zijn besluitvorming met innovatieve instrumenten zoals serious gaming¹¹. Rekenschap wordt met nieuwe digitale instrumenten afgelegd. De tevredenheid van het bestuur over de ondersteuning kent minimaal het rapportcijfer 7. We organiseren de verkiezingen in 2019 adequaat.

Belastingheffing

Waar mogelijk worden de waterschapsbelastingen voor burgers, die tevens eigenaar zijn van een woning, gecombineerd op één aanslagbiljet. Dit is duidelijker voor die burgers en leidt tot lagere administratiekosten. We streven ernaar om onze perceptiekosten, de kosten die we maken om de

¹¹ Met serious gaming kan een realistische (bijv. politieke) situatie worden nagebootst in een simulatiespel, waarbij het doel is om in een complexe casus met meerdere beslissers tot strategische keuzes te komen.

belastingen op te leggen en te innen, in 2017 onder het landelijk gemiddelde te brengen en we streven naar 99,5% correctheid en tijdigheid van de opgelegde belastingaanslagen. De getoonde kosten van belastingheffing stijgen door minder inkomsten uit dwanginvorderingen (verhoogde aanslagen door aanmaningen en dwangbevelen).

Bij de bepaling van het bruto draagvlak is rekening gehouden met een verwachting ten aanzien van de jaarlijkse groei in het aantal ingezetenen en huishoudens en de toename van de economische waarde. Dit bruto draagvlak wordt gecorrigeerd voor vermindering, kwijtschelding en oninbaar. Deze correctie is toegenomen vanwege economische omstandigheden zoals werkloosheid en schuldsaneringen. Deze zorgen voor hogere oninbaarheid en kwijtschelding bij particuliere belastingbetalers. Per saldo neemt het netto draagvlak toe ten opzichte van begroting 2016.

Financieel beleid

Ons financiële beleid waarborgt de continuïteit. Om verantwoording af te kunnen leggen over het gevoerde (financiële) beleid zorgen we ervoor dat de financiële boekhouding juist, tijdig, volledig en rechtmatig is. Ieder jaar ontvangen we hiervoor een goedkeurende controleverklaring. Het huidige financiële systeem wordt doorontwikkeld om het bestuur en de organisatie tijdig van de benodigde betrouwbare informatie te voorzien, voor een effectievere sturing op het behalen van de gewenste resultaten. Door deze doorontwikkeling van het financieel systeem stijgen de kosten met circa € 0,3 miljoen per jaar vanaf 2017.

8.2 Resultaat: Omgevingsgericht en maatschappelijke belangen

Een organisatie die omgevingsgericht handelt en rekening houdt met maatschappelijke belangen.

Exploitatie	Jaar-rekening	Begroting				
Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
We krijgen in 2017 een reputatiecijfer 7 van burgers en partners/belanghebbenden.	1,5	1,2	2,0	2,0	2,0	2,0
In 2019 zijn we betere trendwatchers geworden. Issuemanagement en stakeholdermanagement zijn geïncorporeerd. Samen met de omgeving wordt beleid geïnitieerd en ontwikkeld.	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
We stimuleren innovatie en duurzaamheid in alle segmenten van de organisatie met het ID!-programma.		0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
We nemen verantwoordelijkheid voor ons cultuurhistorisch erfgoed.	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
We houden ons aan de gedragsregels voor de overheid.	2,0	2,4	2,6	2,6	2,6	2,8
We verlenen ontheffingen, vergunningen en voeren de handhavingstaak uit om onze doelen te bereiken. De keur wordt in 2019 herzien.	3,8	5,1	5,5	5,4	5,4	5,4

Exploitatie	Jaar- rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totaal	8,5	10,4	11,9	11,8	11,8	12,0

Investerings	Jaar- rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
We krijgen in 2017 een reputatiecijfer 7 van burgers en partners/belanghebbenden.	0,2	-	-	-	-	-
Totaal	0,2	-	-	-	-	-

Omgevingsgericht

De wereld verandert snel. Dat heeft gevolgen voor de manier waarop we ons werk doen. We ontwikkelen door van omgevingsbewust naar omgevingsgericht. We acteren op relevante ontwikkelingen in onze omgeving en oefenen daar invloed op uit. Dit doen we door relevante trends in de buitenwereld te volgen, te duiden voor onze taakuitvoering en een plek te geven in onze visie en plannen. Door middel van issuemanagement brengen we vooraf kansen en bedreigingen voor ons imago in beeld met als doel de reputatie te verbeteren. Regelmatig onderzoeken we wat onze omgeving van ons vindt en hoe we daar op kunnen inspelen.

Duurzaamheid en innovatie

Vanaf 2017 hebben we een Klimaat- en energieprogramma met een bestuurlijk vastgestelde ambitie om invulling te geven aan de doelen uit MJA3¹², het Klimaatakkoord en het SER-energieakkoord. In de planperiode voeren we maatregelen uit dit programma uit. Te denken valt aan verdergaande efficiëncymaatregelen in de waterketen en het watersysteem en het vergroten van het aandeel duurzaam opgewekte energie uit zon, wind of warmte-koude. Bij de totstandkoming van dit MJP was het Klimaat- en energieprogramma nog niet opgesteld en waren de kosten daarvan nog niet bekend, deze zijn daarom nog niet in dit MJP opgenomen.

Het programma Innovatie en Duurzaamheid (ID!) is gericht op de transformatie naar een open en zichtbaar innovatieve organisatie. Door 'Duurzaam GWW' (samenwerking van partijen in spoor-, grond-, weg- en waterbouw) worden duurzaamheidsaspecten meegewogen bij de hele levenscyclus van een asset. Daarnaast wordt de markt gestimuleerd met innovatie oplossingen en ideeën te komen.

Cultuurhistorisch erfgoed

We zijn verantwoordelijk voor cultuurhistorisch erfgoed, zoals onze historische archieven en de roerende en onroerende goederen die wij in beheer hebben. We houden de historische waarde in stand en willen het erfgoed zoveel mogelijk tonen aan het publiek. Begin 2017 zal een visie op cultuurhistorie gereed zijn.

¹² Meerjarenafpraak energie-efficiency

Maatschappelijk verantwoorde overheid

De regels voor behoorlijk bestuur, zoals tijdig beschikken en reageren op verzoeken en meldingen, zijn uitgangspunt bij ons handelen. Bij het uitvoeren van onze maatschappelijke opdracht hebben we vooral oog voor het effect in plaats van het toepassen van normen.

In 2018 treedt de Omgevingswet in werking. Deze wet zorgt voor minder regels, meer bestuurlijke afwegingsruimte en snellere procedures. De implementatie van de Omgevingswet zal dus ook grote invloed hebben op de uitvoering van de Keur (in de Omgevingswet heet dit een waterschapsverordening). In 2019 wordt de Keur herzien. Daarbij zijn de uitgangspunten uit de Deltavisie en de visie op MVO het vertrekpunt, dus van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits'. Door vergunningverlening en handhaving stellen we de waterstaatkundige belangen zeker. Tot 2019 werken we al zoveel mogelijk in deze lijn, waarbij we steeds meer overgaan op risico- en effectgerichte vergunningsverlening en handhaving.

Om onze kennis en ervaring internationaal in te zetten zijn we een samenwerking aangegaan met Wereld Waternet, een initiatief van AGV en Waternet. Een aantal collega's krijgt de mogelijkheid om een bijdrage te leveren aan internationale projecten in focuslanden van de Unie van Waterschappen en onder de vlag van Dutch Water Authorities, onze inzet hierop is (beperkt) toegenomen.

Waterbewustzijn

Onze externe communicatie staat in het teken van het vergroten van het waterbewustzijn van de burgers. Met ons educatieprogramma richten we ons specifiek op de doelgroep jongeren. Ook onze jeugdbestuurder zet zich daar volop voor in. De bouwsteen Waterbewustzijn staat beschreven in paragraaf 7.2.

8.3 Resultaat: Vooruitstrevend, efficiënt, effectief en rechtmatig

Een vooruitstrevende organisatie die efficiënt, effectief en rechtmatig functioneert.

Exploitatie	Jaar- rekening	Begroting				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>						
De directie stuurt op continue ontwikkeling naar een toonaangevende organisatie.	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
De planning-en-controlcyclus is in 2017 ingericht op een effectgerichte sturing van de organisatie.	0,8	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5
De organisatie is in control en afspraken worden nagekomen.	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Uit tweejaarlijks onderzoek blijkt dat we betrokken medewerkers hebben. Wij scoren in 2018 met het medewerkeronderzoek op het onderdeel 'beste werkgever' minimaal een 7,0.	1,4	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8

Exploitatie

	Jaar- rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Informatievoorziening en automatisering ondersteunen de organisatie adequaat. De doelen van het informatiebeleidsplan (IBP) 2014-2017 zijn in 2018 behaald. Een nieuw IBP 2018-2021 wordt opgesteld.	11,8	13,1	13,6	13,8	14,2	14,6
Wij vertalen de inkoop- en aanbestedingsregels zodanig dat de eigen organisatie én de markt zo optimaal mogelijk worden gefaciliteerd.	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
De organisatie is zo optimaal mogelijk gehuisvest en facilitair ondersteund. Door centrale aansturing is in 2017 een besparing gerealiseerd van 5%.	7,7	8,1	7,9	8,0	8,1	8,3
De personeelsfunctie ondersteunt de organisatie optimaal. Wij hebben in 2018 ten opzichte van 2012 een efficiencybesparing van 5% op de personeelskosten behaald en de formatie afgebouwd tot 790 fte.	5,2	6,4	5,6	5,6	5,6	5,6
Personeelslasten (eigen personeel)	55,4	55,2	54,1	53,4	53,4	53,4
Personeelslasten (inhuur)	10,4	8,1	6,4	6,4	6,2	5,4
Subtotaal	95,1	96,0	92,4	92,0	92,3	92,1
(dekking) overhead ¹³	-87,6	-103,6	-102,6	-101,4	-101,3	-100,7
Totaal	7,5	-7,6	-10,2	-9,4	-9,0	-8,6

Investeringsen

	Jaar- rekening	Begroting				
<i>Prestaties (bedragen x € 1 miljoen)</i>	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Informatievoorziening en automatisering ondersteunen de organisatie adequaat. De doelen van het informatiebeleidsplan (IBP) 2014-2017 zijn in 2018 behaald. Een nieuw IBP 2018-2021 wordt opgesteld.	0,9	1,4	1,1	1,6	1,5	1,5
De organisatie is zo optimaal mogelijk gehuisvest en facilitair ondersteund. Door centrale aansturing is in 2017 een besparing gerealiseerd van 5%.	0,3	-	-	-	-	-
Totaal	1,2	1,4	1,1	1,6	1,5	1,5

¹³ Onder "(dekking) overhead en personeelslasten" zijn de uren opgenomen die niet direct te relateren zijn aan een prestatie (bijvoorbeeld verlof, ziek, organisatiebijeenkomsten, studie) en de dekking die ontstaat door het toerekenen van directe uren aan prestaties. De stijging in 2016 is het gevolg van het herzien van de uurtarieven. Dit heeft per saldo geen effect op de totale meerjarenraming van HHNK.

Toonaangevende organisatie

De directie stuurt op continue ontwikkeling naar een toonaangevende organisatie, die tot de top behoort in Nederland. Van ons wordt verwacht dat we blijven mee-ontwikkelen en meegroeien met de omgeving. Daarom werken we ook in de huidige planperiode als betrouwbare en deskundige overheid samen met onze partners aan een leefbaar en betaalbaar Noord-Holland.

Effectgericht werken met planning en control

Sturen op effect in plaats van op taak verstevigt de verbinding tussen onze maatschappelijke opdracht en de snel veranderende samenleving voor wie we die opdracht vervullen. Begrijpelijkheid, eenduidigheid en eenvoud van de effect-resultaat-prestatieomschrijvingen helpen in het maken van keuzes en dragen bij aan een grotere transparantie. De gehele planning- en control cyclus (P&C) en het financiële systeem worden hierop ingericht, waardoor processen en procedures beter worden gefaciliteerd.

Het is van belang dat we de doeltreffendheid en doelmatigheid van ons handelen kunnen aantonen. Audits helpen ons om ons handelen te verbeteren en in control te zijn. Met monitoring van onze inspanningen op de waterschapstaken brengen we in beeld of we effectief onze doelen bereiken (monitoring grondwater, waterpeilen, waterkwaliteit, effluentkwaliteit, duinerosie etc.). Door herinrichting van de financiële organisatie zijn de kosten verschoven naar de prestatie m.b.t de P&C cyclus.

Informatiebeleid

Ons Informatiebeleidsplan 2014-2017 (IBP) heeft ten doel de integratie tussen gegevens en systemen te verbeteren. Dit doen we door te werken volgens de opgezette informatiearchitectuur waarin elk systeem zijn plaats krijgt. De toegang tot systemen en informatie wordt de komende jaren verder verbeterd. Door alle relevante informatie direct ter beschikking te hebben in het digitale loket kunnen we onze burgers en bedrijven sneller en effectiever helpen. Het plan schept ook de randvoorwaarden voor het Verbeterprogramma Financiële Systemen, dat ten doel heeft de interne informatievoorziening efficiënter, effectiever en toekomstbestendig te maken. In 2017 wordt een nieuw IBP opgesteld voor een volgende periode. De uitvoering van de Omgevingswet (zie hoofdstuk II voorin) zal grote inspanningen vergen op ICT-gebied. In de planperiode zal hier actief invulling aan worden gegeven. De opgaven voor ICT-veiligheid zullen ook gaan toenemen. In de planperiode verkennen we dit en maken we dit concreet.

Inkoopbeleid

Bij inkoop komen meer vormen van samenwerking, waar allerlei soorten contracten bij horen. Zo komen er steeds meer geïntegreerde contracten. De Alliantie Markermeerdijken is een mooi voorbeeld van een nieuwe vorm van aanbesteding. We willen ook op dit aspect een vooruitstrevende organisatie zijn. We vertalen de inkoop- en aanbestedingsregels zodanig dat de eigen organisatie én de markt optimaal worden gefaciliteerd.

Vastgoedbeheer

Het beheer van ons vastgoed is gecentraliseerd. De besparing in 2017 van 5% is behaald. In een plan van aanpak wordt uitgewerkt hoe door de centrale aansturing en regie, en beheer en onderhoud op basis van assetmanagement, een besparing kan worden gerealiseerd. Uitgangspunt is daarbij altijd dat de organisatie optimaal gehuisvest en facilitair ondersteund is.

Werkgeverschap

Wij sturen op een efficiencybesparing van 5% op de personeelskosten ten opzichte van 2012 en de afbouw van de formatie tot 790 fte eind 2018. Daarnaast blijven we investeren in onze medewerkers. Medewerkers krijgen kansen en ruimte voor ontwikkeling. In het tweejaarlijks medewerkerstevredenheidonderzoek willen we in 2018 op het onderdeel 'goede werkgever' minimaal een 7 scoren.

Als grote werkgever nemen we maatregelen om mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen. We voldoen daarmee aan de ambities uit de Participatiewet. Daarnaast zetten we actief in op het maximaliseren en optimaliseren van de inzet van stagiair(e)s en trainees bij HHNK. Op die manier krijgen zoveel mogelijk jonge mensen de gelegenheid om kennis te maken met het werk van ons waterschap.

9 Samenvatting financieel beleid en consequenties

In aansluiting op het financiële kader beschreven in hoofdstuk II geeft deze paragraaf de financiële uitwerking in hoofdlijnen.

Binnen het financieel kader beschreven in hoofdstuk 2 zijn de netto-exploitatielasten in 2017 in totaal geraamd op € 235,5 miljoen en in 2020 op € 225,8 miljoen.

Ontwikkeling van het eigen vermogen

Ons eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve, bestemmingsreserves per taak en egalisereserves. De stand van de reserves per 1 januari 2016 was als volgt:

- Het weerstandsvermogen (algemene reserve) is bedoeld voor calamiteiten met grote financiële gevolgen en bedroeg € 27,5 miljoen. Deze algemene reserve wordt zo nodig eind 2016 bijgesteld op basis van een risico-inventarisatie.
- De bestemmingsreserves per taak bedroegen in totaal € 44,7 miljoen. Ze zijn bedoeld om te voorkomen dat belastingtarieven jaarlijks schommelen.
- De egalisereserves bedroegen € 43,8 miljoen. Deze reserves hebben ook tariefegalitatie tot doel, maar hebben een meer structureel karakter en richten zich op een specifiek doel (bijvoorbeeld huisvesting) en op de (middel)lange termijn.

Het totale eigen vermogen bedroeg begin 2016 € 113,5 miljoen (2015 € 94,7 miljoen). Rekening houdend met een verhoging van de belastingopbrengst, wordt per jaar de stand van de bestemmingsreserves per taak geraamd zoals weergegeven in de volgende tabel.

Ontwikkeling algemene reserve (weerstandsvermogen), ultimo jaar

x € 1 miljoen	2016	2017	2018	2019	2020
Algemene reserve	27,5	38,5	38,5	38,5	38,5

Ontwikkeling bestemmingsreserve (taakreserve) in relatie tot de waterschapsbelastingopbrengsten

x € 1 miljoen	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Watersysteemheffing</i>					
Netto-exploitatielasten	122,8	134,9	124,8	126,2	124,7
Waterschapsbelasting	120,4	122,8	125,2	127,7	130,3
Mutatie taakreserve	2,4	12,1	-0,4	-1,6	-5,6
Mutatie taak- naar algemene reserve	2,0	6,3			
Stand taakreserve ultimo	22,8	4,5	5,0	6,6	12,1
<i>Zuiveringsheffing</i>					
Netto-exploitatielasten	70,2	74,4	73,1	73,6	72,7
Waterschapsbelasting	82,1	81,3	80,5	79,6	78,7
Mutatie taakreserve	-11,9	-6,9	-7,4	-6,0	-6,0
Mutatie taak- naar algemene reserve	0,4	4,1			
Stand taakreserve ultimo	26,2	29,0	36,4	42,4	48,3
<i>Wegenheffing</i>					
Netto-exploitatielasten	13,0	14,0	13,8	13,8	13,5
Waterschapsbelasting	14,7	15,3	15,9	16,5	17,2
Mutatie taakreserve	-1,6	-1,3	-2,1	-2,7	-3,6
Mutatie taak- naar algemene reserve	0,1	0,7			
Stand taakreserve ultimo	4,2	4,8	6,9	9,6	13,2
Totaal bestemmingsreserves ultimo	53,2	38,3	48,2	58,8	73,6

Door afrondingen zijn de cijfers in deze tabel niet overal logisch op te tellen

Ontwikkeling egalisatiereserve (bedragen x € 1 miljoen)

x € 1 miljoen	Cross Border Lease voordeel	Keringen Texel	Afkoopsom wegentaak Amsterdam- Noord	Erfpacht	Huisvesting	Werven	Maatregelen CO ₂ - emissie- reductie
31/12/2015	2,2	0,1	7,4	9,5	22,2	1,4	1,2
Vermeerderingen	-	-	-	-	-	-	-
verminderingen	-0,5	-0,1	-0,8	-1,0	-2,1	-0,1	-0,7
31/12/2016	1,7	-	6,6	8,5	20,1	1,3	0,5
Vermeerderingen	-		-	-	-	-	-
verminderingen	-0,6		-0,7	-0,9	-2,0	-0,1	-0,1
31/12/2017	1,1		5,9	7,6	18,1	1,2	0,4

Vermeerderingen	-		-	-	-	-	-
verminderingen	-0,6		-0,7	-0,8	-1,9	-0,1	-
31/12/2018	0,5		5,2	6,8	16,2	1,1	0,4
Vermeerderingen	-		-	-	-	-	-
verminderingen	-0,5		-0,7	-0,8	-1,8	-0,1	-
31/12/2019	-		4,5	6,0	14,4	1,0	0,4
Vermeerderingen			-	-	-	-	-
verminderingen			-0,6	-0,7	-1,7	-0,1	0,1
31/12/2020			3,9	5,3	12,7	0,9	0,3

In de laatst genoemde reserve is het besluit uit Motie Vonk (december 2015) verwerkt.

Ontwikkelingen van de voorzieningen

De voorzieningen zijn getroffen voor met name baggerwerkzaamheden en toekomstige pensioenverplichtingen voor oud-waterschapsbestuurders. De totale voorzieningen bedroegen begin 2016 € 21,5 miljoen. De ontwikkeling van de voorzieningen wordt in de volgende tabel toegelicht.

x € 1 miljoen	Cross Border Lease	Pensioen	Verbetering organisatie	Baggerfonds	Amovering zuiverings-technische werken
31/12/2015	1,0	2,3	0,2	16,5	1,5
Vermeerderingen	-	-	-	7,1	-
Verminderings	-	0,3	0,2	8,0	1,5
31/12/2016	1,0	2,0	-	15,5	-
Vermeerderingen	-	-		7,1	
Verminderings	-	0,3		6,9	
31/12/2017	1,0	1,7		15,7	
Vermeerderingen	-	-		7,1	
Verminderings	-	0,3		7,7	
31/12/2018	1,0	1,4		15,0	
Vermeerderingen	-	-		7,1	
Verminderings	-	0,3		7,9	
31/12/2019	1,0	1,1		14,2	
Vermeerderingen	-	-		7,1	
Verminderings	-1,0	0,3		7,8	
31/12/2020	-	0,8		13,5	

Wet Hof en het EMU-saldo

De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) bepaalt dat niet alleen het Rijk maar ook de decentrale overheden moeten bijdragen aan het verkleinen van het Nederlandse begrotingstekort.

Hiervoor wordt het zogeheten EMU-saldo gehanteerd (EMU staat voor Europese Monetaire Unie); als dit saldo de norm overschrijdt, is sprake van een EMU-tekort.

Voor 2017 is het volgende over de norm bekend. Decentrale overheden mogen als collectief maximaal 0,3% van het bruto binnenlands product (bbp) als EMU-tekort hebben. Het deel voor de waterschappen als collectief is nog niet bekend. Op basis van 2016 was dit 0,06%: wat neer kwam op circa € 422 miljoen, wat op basis van de netto-kosten naar rato is verdeeld over de waterschappen (individuele referentiewaarde). Voor ons betekende dit dat het EMU-tekort circa € 33 miljoen bedroeg in 2016. De inzet van het kabinet is om de ruimte voor alle decentrale overheden verder te verkleinen na 2016. In onze berekening gaan we daarom uit van een lagere referentiewaarde in 2017 en verder. Onderstaande tabel laat voor de planperiode zien wat ons EMU-saldo en (geschatte) EMU-overschot is per jaar, op basis van wat nu bekend is.

Ontwikkeling EMU-saldo in planperiode (x € 1 miljoen)	2017	2018	2019	2020
EMU-saldo	18,9	34,1	33,2	50,1
Individuele referentiewaarde (schatting) te kort	-25,0	-25,0	-25,0	-25,0
EMU-overschot	43,7	58,8	58,0	74,9

Ontwikkeling van de schuldenpositie

In het collegeprogramma 2015-2019 van het CHI zijn afspraken gemaakt over de omvang van de schuldenlast, de verhouding kapitaallasten/totale lasten van de exploitatiebegroting en de verhouding omvang schuld/belastingopbrengst. Voor dit laatste is een maximum van tweemaal de belastingopbrengst bepaald. De volgende tabel geeft het verloop weer tijdens de planperiode en een doorkijk naar 2030.

Ontwikkeling schuldenpositie in planperiode en verder (x € 1 miljoen)	2017	2018	2019	2020	2030
Omvang schuld (bedragen x € 1 miljoen)	517	502	524	434	344
Verhouding kapitaallasten/ totale lasten	22%	22%	21%	21%	18%
Verhouding omvang schuld/belastingopbrengst	2,36	2,27	2,34	1,92	1,29

De tabel laat zien dat de omvang van de schuld afneemt na 2019. Dit komt hoofdzakelijk door een dalende trend van de personeelskosten, rentekosten en het investeringsvolume (activeringsvolume). Dit laatste wordt extra versterkt doordat we vanaf 2017 de aanleg en vervanging van persleidingen, rioolgemaal en poldergemaal ten laste van de exploitatiebegroting brengen.

Ten opzichte van het vorige meerjarenplan is de schuld gedaald. Dit wordt voor het belangrijkste deel veroorzaakt door:

- Wijziging belastingopbrengsten;
- Wijziging rekenrente;
- Nieuw activeringsbeleid;
- Consequenties jaarrekening en begroting.

Wet Financiering decentrale overheden

De regels voor een juiste toepassing van het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido). Deze wet heeft als doel een solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden te bevorderen en in stand te houden. Om deze doelstellingen te kunnen toetsen hanteert de wet twee instrumenten:

- De kasgeldlimiet voor de beperking van het renterisico op korte financieringen (<1 jaar);
- De renterisiconorm voor de beperking van het renterisico op lange financieringen (>1 jaar).

De kasgeldlimiet geeft aan tot welk bedrag lagere overheden hun activiteiten met korte middelen mogen financieren. Voor waterschappen is die limiet bepaald op 23% van het begrotingstotaal (totale kosten). Elk kalenderkwartaal toetsen we de gemiddelde korte schuld van de betreffende maanden aan de limiet.

Uitgangspunt voor het invoeren van de renterisiconorm is het streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. Dit met het oog op een beperking van de renterisico's. Het bedrag aan aflossingen en het leningenbedrag dat in aanmerking komt voor een renteherziening mogen in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal. De maximale herfinancieringsruimte voor 2017 en verder is weergegeven in onderstaand tabel.

Ontwikkeling renterisico in planperiode (x € 1 miljoen)	2017	2018	2019	2020
Aflossingen en renteherziening	59	66	56	36
Renterisiconorm 30% begrotingstotaal	74	73	74	72
Ruimte onder renterisiconorm	16	8	18	36